

บทที่ 6

เอกลักษณ์และปัจจัยการดำรงอยู่ของเอกลักษณ์ย่านสามแพร่ง

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ย่านสามแพร่งจากแบบสอบถามที่มีต่อเอกลักษณ์ของย่านในด้านต่าง ๆ และปัจจัยที่ทำให้ชุมชนในย่านสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ภาคสนาม เอกสารที่เกี่ยวข้อง

6.1 ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถาม

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ต้องการทั้งหมด คือ 187 ตัวอย่าง หรือเป็นจำนวนแบบสอบถาม 74 ชุด ประกอบไปด้วย

- ประชากรกลุ่มที่ 1 พักอาศัยในพื้นที่แต่ทำงานนอกพื้นที่ จำนวน 74 ชุด
- ประชากรกลุ่มที่ 2 พักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้าในอาคารเดียวกันจำนวน 64 ชุด
- ประชากรกลุ่มที่ 3 มีกิจการในพื้นที่แต่พักอาศัยที่อื่น จำนวน 20 ชุด
- ประชากรกลุ่มที่ 4 ผู้ซื้อสินค้า จำนวน 40 ชุด

เก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด 190 ชุด คือ กลุ่มประชากรประเภทที่ 1 จำนวน 71 ชุด ร้อยละ 95.96 กลุ่มประชากรประเภทที่ 2 จำนวน 64 ชุด ร้อยละ 100 กลุ่มประชากรประเภทที่ 3 จำนวน 5 ชุด ร้อยละ 25 กลุ่มประชากรประเภทที่ 4 จำนวน 40 ชุด ร้อยละ 100 สำหรับกลุ่มประชากรประเภทที่ 3 นั้นไม่สามารถนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS ได้ เนื่องจากจำนวนตัวอย่างมีน้อยเกินไป จึงใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมารวมศึกษาวิเคราะห์แทน ตารางที่ 6.1 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ในแต่ละพื้นที่ จำแนกตามประเภทแบบสอบถาม

พื้นที่	ประเภทแบบสอบถาม				รวม
	1	2	3	4	
แพร่งภูธร	15	17	1	8	41
แพร่งนรา	11	16	2	14	43
แพร่งสรรพศาสตร์	19	22	0	5	46
พื้นที่ต่อเนื่อง	19	26	2	13	60
รวม	64	71	5	40	190

ที่มา : แบบสอบถาม

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เป็นเพศชาย ร้อยละ 50.29 เพศหญิง ร้อยละ 49.71 โดยกลุ่มที่ 1 พักอาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น เป็นเพศชาย ร้อยละ 50.8 เพศหญิง ร้อยละ 49.2 กลุ่มที่ 2 พักอาศัยและทำงานในพื้นที่ เป็นเพศชาย ร้อยละ 44.3 เพศหญิง ร้อยละ 55.7 และ กลุ่มที่ 4 เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.5 เพศหญิง ร้อยละ 47.5 (ตารางที่ 6.2)

ตารางที่ 6.2 จำนวนแบบสอบถามจำแนกตามประเภทและเพศของผู้ตอบ

เพศ	ประเภทแบบสอบถาม			รวม
	1	2	4	
ชาย	33	32	23	88
หญิง	31	39	17	87
รวม	64	71	40	175

ที่มา : แบบสอบถาม

(1.) ประชากรกลุ่มที่ 1 : พักอาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น

ประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ตอบแบบสอบถาม 64 ราย เพศชาย 33 คน ร้อยละ 51.6 เพศหญิง 31 คน ร้อยละ 48.4

มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย 15 คน ร้อยละ 23.4 มัธยมปลาย 11 คน ร้อยละ 17.2 ปริญญาตรี 30 คน ร้อยละ 46.9 สูงกว่าปริญญาตรี 5 คน ร้อยละ 7.8 และ ปวช. ปวส. 3 คน ร้อยละ 4.7

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 64 ราย เป็นนักเรียน นักศึกษา 7 ราย ร้อยละ 10.9 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ 9 ราย ร้อยละ 14.1 พนักงานบริษัท ลูกจ้าง 21 ราย ร้อยละ 32.8 ประกอบธุรกิจส่วนตัว 7 ราย ร้อยละ 10.9 รับจ้างทั่วไป 4 ราย ร้อยละ 6.3 และ เกษียณอายุ ไม่ได้ทำงาน 16 ราย ร้อยละ 25

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 48 คน เป็นนักเรียน นักศึกษา และมีงานทำ มีสถานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ละแวกต่อเนื่องกับย่าน 3 ราย ร้อยละ 6.3 และในเขตอื่น กรุงเทพมหานคร 45 ราย ร้อยละ 93.8 มีผู้ตอบระดับรายได้ จำนวน 42 ราย มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีรายได้ 5,001-10,000 บาท 12 ราย ร้อยละ 28.6 มีรายได้ 10,001-15,000 บาท 13 ราย ร้อยละ 31 และมีรายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน 15 ราย ร้อยละ 35.7

พักอาศัยในพื้นที่แพรงงูธร ร้อยละ 23.4 แพรงงูรา ร้อยละ 17.2 แพรงงูสรรพศาสตร์ ร้อยละ 29.7 และพื้นที่ต่อเนื่อง ร้อยละ 29.7 โดยมีสถานภาพการพักอาศัย ดังนี้

ที่ดินของสำนักทรัพย์สิน พื้นที่แพรงงูธร มีสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่เช่าที่สำนักทรัพย์สินมากที่สุด คือร้อยละ 70.6 รองลงมา คือ พื้นที่แพรงงูรา ร้อยละ 29.4

ที่ดินส่วนบุคคล พื้นที่แพรงงูสรรพศาสตร์ มีสัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มากที่สุด คือร้อยละ 54.2 รองลงมา คือ พื้นที่ต่อเนื่องร้อยละ 41.7

เช่าจากเอกชน พื้นที่ ต่อเนื่องมีสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่เช่าจากเอกชนมากที่สุด ร้อยละ 58.3 รองลงมา คือ แพรงงูสรรพศาสตร์ ร้อยละ 33.3 และแพรงงูรา ร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

พักอาศัยอยู่กับครอบครัว แพรงงูรามีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 36.4 รองลงมา คือ แพรงงูธร แพรงงูสรรพศาสตร์ และพื้นที่ต่อเนื่อง ร้อยละ 36.4 , 27.3, 18.2 และ18.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 6.3 แสดงความจํานวนผู้ตอบแบบสอบถามจํานกตามสถานภาพการพักอาศัยในแต่ละพื้นที่

สถานภาพการพักอาศัย	พื้นที่				รวม
	แพรงงูธร	แพรงงูรา	แพรงงูสรรพศาสตร์	พื้นที่ต่อเนื่อง	
เจ้าของกรรมสิทธิ์		1	13	10	24
เช่าจากสำนักทรัพย์สิน	12	5			17
เช่าจากเอกชน		1	4	7	12
พักอาศัยกับครอบครัว	3	4	2	2	11
รวม	15	11	19	19	64

ที่มา : แบบสอบถาม

(2.) ประชากรกลุ่มที่ 2 : พักอาศัยและมีธุรกิจการค้าในพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการที่พักอาศัยในพื้นที่ 74 ราย มีผู้ประกอบการที่พักอาศัยในพื้นที่ ตอบแบบสอบถามจํานวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.95

จากผู้ประกอบการที่พักอาศัยในพื้นที่ย่านสามแพรงงูที่ตอบแบบสอบถาม 71 ราย เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.9 เพศชาย ร้อยละ 41.1

สัดส่วนอายุ อยู่ในช่วง 30-39 ปี มากที่สุด ร้อยละ 25.35 อันดับรองลงมาคือ ช่วงอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 23.94 น้อยที่สุดคืออายุ60ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.63 สำหรับช่วงอายุ 20-29

ปี มีสัดส่วนร้อยละ 18.30 และ 50-59 ปี ร้อยละ 22.54 โดยมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย ร้อยละ 19.7 มัธยมปลาย ร้อยละ 36.6 ปริญญาตรี ร้อยละ 31 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 42 ปวช. และปวส. ร้อยละ 8.5

จากผู้ตอบแบบสอบถาม 68 รายมีระดับรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 4.2 อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 23.53 ช่วง 10,001-15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 16.18 และมากกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 48.53

มีสถานที่พักอาศัย และสถานที่ทำงานอยู่ในพื้นที่แพรงภูธร ร้อยละ 23.94 พื้นที่แพรงนรา ร้อยละ 22.54 พื้นที่แพรงสรรพศาสตร์ ร้อยละ 6.90 และพื้นที่ละแวกต่อเนื่องกับย่านสามแพรง ร้อยละ 36.62 (ตารางที่ 6.4)

ตารางที่ 6.4 แสดงสถานที่ทำงาน และพักอาศัยของผู้ประกอบการที่พักอาศัยในพื้นที่

สถานที่พักอาศัย	สถานที่ทำงาน				รวม
	แพรงภูธร	แพรงนรา	แพรงสรรพศาสตร์	พื้นที่ต่อเนื่อง	
แพรงภูธร	17				17
แพรงนรา		16			16
แพรงสรรพศาสตร์			12		12
พื้นที่ต่อเนื่อง				26	26
รวม	17	16	12	26	71

ที่มา : แบบสอบถาม

สถานภาพการทำงานเป็นเจ้าของร้าน ร้อยละ 50.70 ช่างงานครอบครัว ร้อยละ 11.27 และเป็นพนักงานบริษัท ร้อยละ 1.41 มีลักษณะการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินของผู้ประกอบการ ที่เป็นที่ดินของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 32.4 ที่ส่วนบุคคล ร้อยละ 32.4 เข้าจากเอกชน ร้อยละ 19.7 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 14.1 และ ลูกจ้าง ร้อยละ 1.4 สามารถจำแนกตามพื้นที่ได้ ดังนี้

พื้นที่แพรงภูธร เป็นที่ดินของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 15.49 เข้าจากเอกชน ร้อยละ 1.41 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 7.04

พื้นที่แพรงนรา เป็นที่ดินของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ร้อยละ 16.90 พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 5.63

พื้นที่แพรงสรรพศาสตร์ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร้อยละ 50 เข้าจากเอกชนร้อยละ 8.33 พักอาศัยอยู่กับครอบครัวร้อยละ 8.33 เป็นลูกจ้างร้อยละ 8.33

พื้นที่ละแวกต่อเนื่อง เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร้อยละ 53.85 เข้าจากเอกชนร้อยละ 46.15 (ตารางที่ 6.5)

ตารางที่ 6.5 แสดงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินของผู้ประกอบการจำแนกตามพื้นที่

สถานที่พักอาศัย	ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน					รวม
	เจ้าของกรรมสิทธิ์	เข้าจากสำนัก ทรัพย์สินฯ	เข้าจากเอกชน	พักอาศัยกับ ครอบครัว	ลูกจ้าง	
แพรงภูธร		11	1	5		17
แพรงนรา		12		4		16
แพรงสรรพศาสตร์	9		1	1	1	12
พื้นที่ต่อเนื่อง	14		12			26
รวม	23	23	14	10	1	71

ที่มา : แบบสอบถาม

ประเภทสินค้าที่จำหน่ายของผู้ประกอบการ คือ อาหาร ขนม เครื่องดื่มร้อยละ 21.1 เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนร้อยละ 4.2 เครื่องเสียง เครื่องดนตรีร้อยละ 12.7 ของเก่า ของมือสอง ของหตุคนำร้อยละ 8.5 เครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการร้อยละ 7.0 ชุบทอง ชุบโลหะร้อยละ 1.4 อุปกรณ์สนาม เดินป่าร้อยละ 5.6 ของชำ เบ็ดเตล็ดร้อยละ 12.7 เครื่องหนังร้อยละ 2.8 คลินิก ขายยาร้อยละ 2.8 อื่น ๆ ร้อยละ 21.1

(3.) ประชากรกลุ่มที่ 3 : มีกิจการในพื้นที่แต่พักอาศัยที่อื่น

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเจ้าของกิจการจำนวน 4 คน บริเวณพื้นที่แพรงภูธร แพรงนรา แพรงสรรพศาสตร์ และพื้นที่ต่อเนื่อง พื้นที่ละ 1 คน โดยเป็นเจ้าของกิจการร้านจำหน่ายแผ่นเสียง ซีดี หนังสือเก่า, ร้านจำหน่ายเครื่องเสียง เครื่องดนตรี, ร้านจำหน่ายเครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการ และร้านซักรีด มีอายุ 41 , 39, 42 และ 36 ปีตามลำดับ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี 3 คน และปวส. 1 คน ระบุว่ารายได้มากกว่า 15,000 บาทต่อเดือนทุกคน ปัจจุบันมีที่พักอาศัยอยู่บริเวณฝั่งธนบุรี และนนทบุรี

(4.) ประชากรกลุ่มที่ 4 : ผู้มาซื้อสินค้า และใช้บริการในพื้นที่ย่านสามแพร่ง

มีจำนวน 40 คน โดยเป็นเพศชาย 21 และเพศหญิง 19 คน มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 15-20 ปี จำนวน 5 คน 21-30 ปี จำนวน 23 คน 31-40 ปีจำนวน 6 คน และมีอายุ 41-50 ปี 3 คน และ 50-60 ปี 3 คน มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี 5 คน (กำลังศึกษามัธยมปลาย 3 คน) ปริญญาตรี 31 คน สูงกว่าปริญญาตรี 3 คน และปวช. 1 คน มีอาชีพเป็นข้าราชการที่ทำงานอยู่ในกระทรวงโดยรอบ จำนวนมากถึง 32 คน และที่เหลือเป็นนักเรียนนักศึกษา บุคคลที่เข้ามาติดต่อทำธุระในพื้นที่ใกล้เคียง

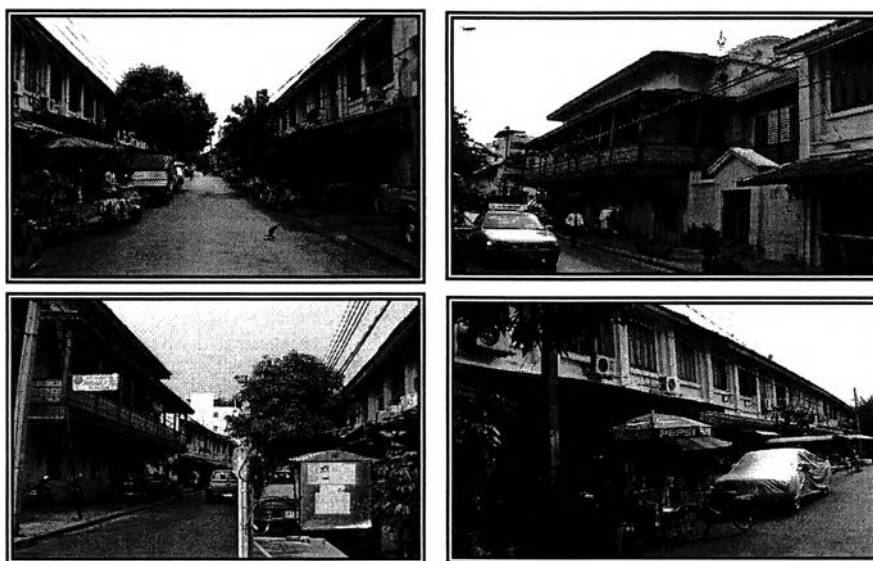
6.2 เอกลักษณะของย่านสามแพร่ง

6.2.1 เอกลักษณะด้านกายภาพ

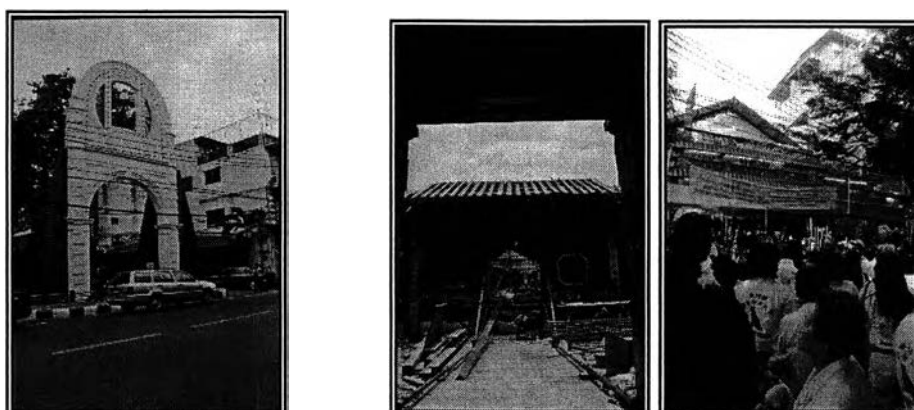
พื้นที่ย่านสามแพร่งมีเอกลักษณะด้านกายภาพ คือ รูปแบบการวางผังชุมชนในพื้นที่ที่แพร่งภูธร และแพร่งนรา ซึ่งแทบจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงจากสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคกำเนิดย่านสามแพร่ง (แผนที่ 6.1) อีกทั้งกลุ่มอาคารเก่า บริเวณพื้นที่ที่แพร่งภูธร (ภาพประกอบที่ 6.1) และแพร่งนรา (ภาพประกอบที่ 6.2) ซึ่งมีลักษณะเป็นตึกแถวสองชั้น ที่มีสถาปัตยกรรมตามแบบอย่างตึกแถวในสิงคโปร์ยุคนั้น ที่ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่อย่างชัดเจนในปัจจุบัน และถึงแม้ว่าจะได้รับการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์จากกรมศิลปากร แต่ภายในอาคารยังคงเป็นที่อยู่อาศัยและประกอบธุรกิจการค้าของชุมชนในย่านสามแพร่งอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในพื้นที่ที่แพร่งสรรพศาสตร์ยังคงหลงเหลือขุมประตู่วังของกรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ (ภาพประกอบที่ 6.3) ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์จากกรมศิลปากรเช่นเดียวกัน และในบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องสิ่งที่เป็นเอกลักษณะที่สำคัญของย่านสามแพร่งอีกอย่างหนึ่ง คือ ศาลเจ้าพ่อเสือ (ภาพประกอบที่ 6.4) ซึ่งนอกจากจะเป็นเอกลักษณะด้านสถาปัตยกรรมของอาคารเก่าแบบจีนของพื้นที่ย่านสามแพร่งแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมความเชื่อ ความศรัทธาของคนในย่าน รวมทั้งคนจากพื้นที่อื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ประมาณปลายปี พ.ศ. 2545 ศาลเจ้าพ่อเสือได้ถูกเพลิงไหม้เสียหายอย่างมาก และในปัจจุบันกำลังอยู่ในการบูรณะซ่อมแซมโดยกรมศิลปากร

ภาพประกอบที่ 6.1 แสดงกลุ่มอาคารเก่าในพื้นที่แพ่งภูธร

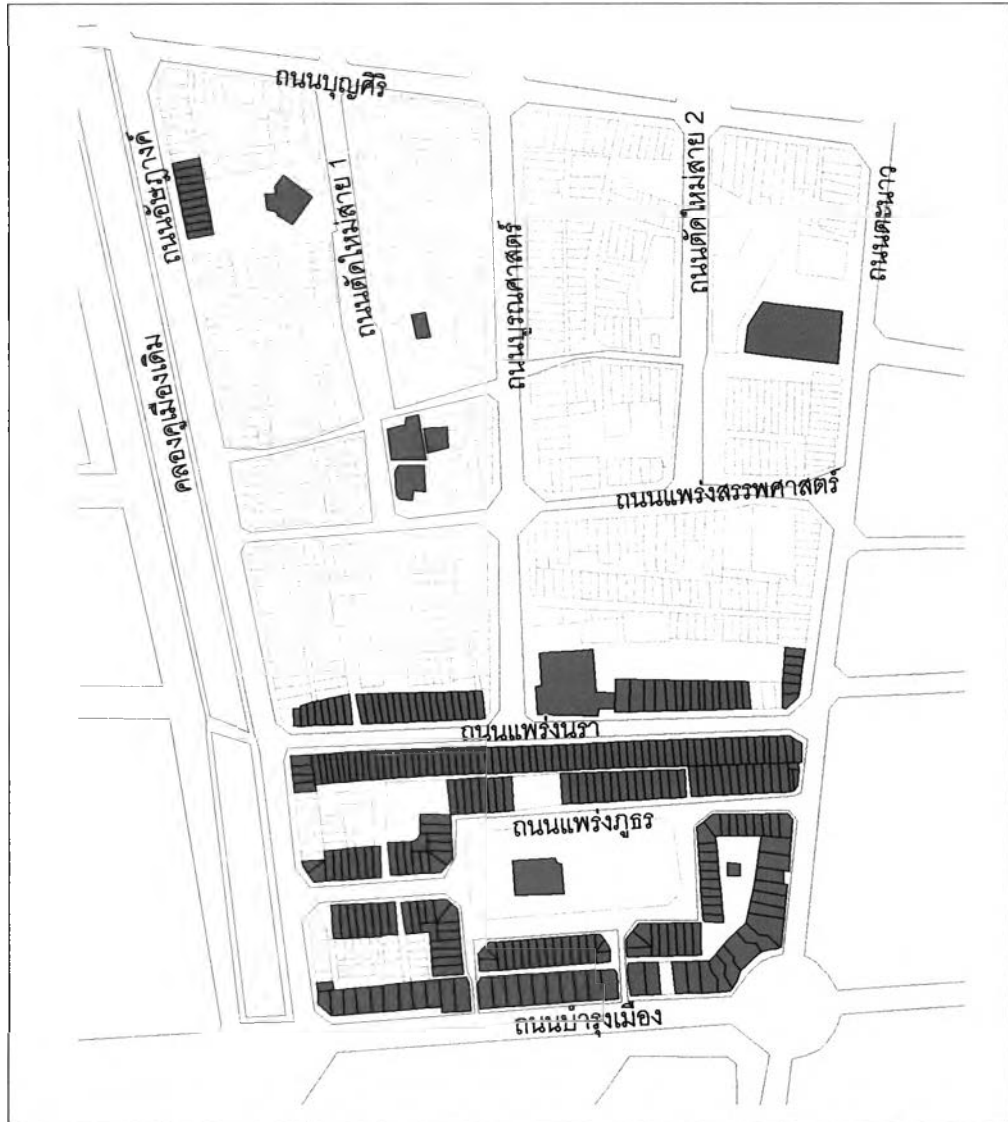

ภาพประกอบที่ 6.2 แสดงกลุ่มอาคารเก่าในพื้นที่แพ่งนรา

ภาพประกอบที่ 6.3
 ชุมประต้วงแพ่งสรรพศาสตร์

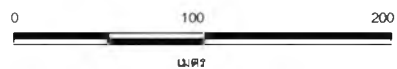
ภาพประกอบที่ 6.4 ศาลเจ้าพ่อเสือ
 เก่า และศาลเจ้าพ่อเสือใหม่

แนวทางการพัฒนาย่านสามแพร่ง : กรุงเทพมหานคร
แผนที่ 6,1 แสดงอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

สัญลักษณ์

- ถนน
- อาคารที่มีคุณค่า

6.2.2 เอกลักษณ์ด้านสังคม

(1.) วิถีชีวิต

ปัจจุบันชุมชนที่อยู่อาศัย และประกอบธุรกิจการค้าในพื้นที่ย่านสามแพร่ง มากกว่าร้อยละ 80 เป็นกลุ่มคนที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่หลังจาก ปี พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในพื้นที่แพร่งสรรพศาสตร์ และพื้นที่ต่อเนื่อง ซึ่งกว่าร้อยละ 70 มีการอพยพย้ายเข้ามาอยู่อาศัย และประกอบธุรกิจการค้าในพื้นที่หลังจากปี พ.ศ. 2510 ซึ่งเป็นปีที่เกิดเหตุเพลิงไหม้ในบริเวณดังกล่าว ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างชุมชนเก่าซึ่งส่วนใหญ่ เป็นชาวไทย มีอาชีพรับราชการในหน่วยงานราชการที่อยู่โดยรอบพื้นที่ย่าน และชุมชนใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ใช้พื้นที่ย่านสามแพร่งเป็นทั้งที่อยู่อาศัยและที่ทำงาน หรือประกอบธุรกิจการค้าในทีเดียวกัน โดยที่กลุ่มคนทั้งสองกลุ่มนี้มีลักษณะการใช้ประโยชน์พื้นที่ย่านสามแพร่งเป็นที่อยู่อาศัยในช่วงเวลากลางคืนเช่นเดียวกัน จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการดำเนินวิถีชีวิตมากนัก

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจากสมัยรัชกาลที่ 1 - รัชกาลปัจจุบัน (พ.ศ.2325-2525) จะพบว่าประวัติศาสตร์ของชุมชนในพื้นที่ย่านสามแพร่งมีความต่อเนื่องมาโดยตลอด ถึงแม้ในบางพื้นที่ ได้แก่ บริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ และพื้นที่ต่อเนื่องที่ได้รับผลกระทบจากเหตุเพลิงไหม้ในปี พ.ศ. 2510 ทำให้ชุมชนเก่าย้ายออกจากพื้นที่เกือบทั้งหมด ทำให้ความต่อเนื่องทางด้านประวัติศาสตร์ของชุมชนขาดตอนไป

อย่างไรก็ตามด้วยการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนใหม่ในย่าน ซึ่งเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ได้มีการสืบทอดกิจการของครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าประเภทสินค้า และการบริการบางอย่างจะได้มีการพัฒนาให้ทันสมัย ตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่เปลี่ยนไป แต่ความต่อเนื่องของการดำเนินวิถีชีวิตของชุมชนในย่านที่มีความคึกคัก มีสีสัน และมีชีวิตชีวาจากกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่ช่วงเวลากลางวัน และมีความเงียบสงบ สำหรับการอยู่อาศัยและพักผ่อนของชุมชนในพื้นที่ในช่วงเวลากลางคืน ยังคงปรากฏสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

(2.) การรวมกลุ่มกันทางสังคม

เอกลักษณ์อีกประการหนึ่งของชุมชนย่านสามแพร่ง คือ ประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง และสหกรณ์ฟื้นฟูเมืองเก่า ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มคนภายในย่านสามแพร่งที่มีความต้องการที่จะร่วมมือกันแก้ปัญหา และพัฒนาพื้นที่ย่านสามแพร่ง ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวเกิดขึ้นครั้งแรกจากความต้องการของกลุ่มคนในย่านสามแพร่งอย่างแท้จริง เพื่อการ

แก้ปัญหาความรกร้างของตลาดได้รุ่งแพรงภูธร และต่อต้านการก่อสร้างอาคารพยาบาลในบริเวณดังกล่าว ซึ่งเป็นเสมือนพื้นที่หน้าบ้านสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนแพรงภูธร และต่อมาได้มีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในพื้นที่ย่านดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 เรื่องการรวมกลุ่มทางสังคม ของย่านสามแพรงในยุคปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน เขตพระนคร และหัวหน้าพัฒนาชุมชน กองการส่งเสริมการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพรง เป็นองค์กรชุมชนที่มีการวางแผนโครงการ และจัดการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วยตัวเองเพียงแห่งเดียว โดยที่ทางภาครัฐไม่ได้เป็นฝ่ายริเริ่มก่อน ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเด่นที่สำคัญของชุมชนในย่านนี้

6.2.3 เอกลักษณ์ด้านบทบาทหน้าที่

วิวัฒนาการของย่านสามแพรงจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 (พ.ศ. 2325-2352) ถึงรัชกาลปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2545 พบว่าย่านสามแพรงมีบทบาทหน้าที่ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์ของย่านสามแพรง คือ การเป็นย่านพาณิชย์กรรมที่ให้บริการแก่ลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มข้าราชการ มาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากประเภทสินค้าและบริการที่มีอยู่ในย่านสามแพรง

ในสมัยวัฒนธรรมตะวันตก (พ.ศ.2394-2468) เป็นช่วงเวลาที่ผู้ประกอบอาชีพข้าราชการ เป็นกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาสูง มีฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจที่ดี โดยกลุ่มคนเหล่านี้นิยมอยู่อาศัยใกล้กับสถานที่ทำงาน คือ พื้นที่บริเวณรอบพระบรมมหาราชวัง ภายในเขตคลองคูเมืองเดิมและเขตคลองรอบกรุง พื้นที่ย่านสามแพรงซึ่งมีบทบาทหน้าที่เป็นย่านการค้าที่ให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าที่เป็นข้าราชการในขณะนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่มีฐานะดี จึงจำหน่ายสินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ มีคุณภาพดี และราคาแพง แต่ต่อมาในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2468-2525) สถานะของข้าราชการเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป กลุ่มข้าราชการในยุคนี้มีสถานะภาพทางเศรษฐกิจเป็นชนชั้นกลาง และไม่ค่อยมีฐานะสูงมากนัก ประกอบกับเป็นช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้ปริมาณการจับจ่ายใช้สอยของกลุ่มลูกค้าลดลงจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2489 สนามหลวงได้รับการพัฒนาให้เป็นตลาดนัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย กิจกรรมการค้าและการบริการในพื้นที่ย่านสามแพรงขณะนั้น มีการเปลี่ยนแปลงให้ตอบสนองกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่เปลี่ยนไป จากกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้สูง เป็นกลุ่มข้าราชการที่มีรายได้ปานกลางถึงต่ำ ประเภทสินค้า และบริการถึงแม้จะยังคงมีลักษณะเฉพาะ

สำหรับข้าราชการแต่มีลักษณะเป็นสินค้าราคาถูก คุณภาพปานกลาง ถึงต่ำ หรือเป็นสินค้ามือสอง หลุดจำหน่าย จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของย่านสามแพร่งในเวลาต่อมา ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า ย่านหลังกระทรวง จึงทำให้ชุมชนในย่านสามแพร่ง ยังคงมีลักษณะเป็นย่านเมืองเก่า มีโครงสร้างของย่าน ในลักษณะกึ่งหมู่บ้านกึ่งเมือง ที่ประกอบไปด้วยแหล่งที่อยู่อาศัย ในลักษณะที่เป็นหมู่บ้าน และแหล่งงานของชุมชนในพื้นที่ย่าน ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ ติดต่อกัน ค้าขาย ระหว่างชุมชนภายในย่านแล้ว ยังเป็นที่หมายตาติดต่อกัน ค้าขายระหว่างคนภายนอกย่านได้

เพื่อการดำรงรักษาบทบาทหน้าที่อันแสดงถึงเอกลักษณ์ของย่านสามแพร่งได้นั้น นอกจากจะมีการศึกษาถึงวิวัฒนาการของย่านสามแพร่ง นโยบาย มาตรการ ข้อกำหนด และโครงการที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทหน้าที่ และการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมในพื้นที่ ย่านสามแพร่งแล้ว สิ่งสำคัญที่จำเป็นจะต้องมีการศึกษาเพื่อนำมาวิเคราะห์ คือ ทักษะคิด ความคิดเห็นของคนในชุมชนย่านสามแพร่งที่มีต่อศักยภาพ ปัญหา ข้อจำกัด และความต้องการของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งอาจมีความคล้ายคลึง หรือแตกต่างกันตามประเภทของกลุ่มคน และพื้นที่หรือชุมชนที่อยู่อาศัยและประกอบธุรกิจการค้า รวมทั้งกลุ่มผู้มาใช้บริการในพื้นที่ย่าน

(1.) บทบาทด้านพาณิชย์กรรม

• กิจกรรมการค้าในอาคารพาณิชย์

-พื้นที่

จากการสำรวจภาคสนามพบว่าพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมการค้าในอาคารพาณิชย์บริเวณริมเส้นทางคมนาคมสายสำคัญที่เชื่อมต่อย่านกับพื้นที่ภายนอก ได้แก่ บริเวณริมคลองคูเมืองเดิมหรือถนนอัษฎางค์ บริเวณริมถนนบำรุงเมือง บริเวณถนนตะนาว และบริเวณถนนบุญศิริ โดยพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวมากที่สุด คือ พื้นที่บริเวณริมคลองคูเมืองเดิม ซึ่งมีลักษณะเป็นอาคารพาณิชย์แบบสมัยใหม่ และสมัยเก่าปะปนกัน โดยความสูงของอาคารจะมีตั้งแต่ 2-5 ชั้น โดยความสูงของอาคารจะลดระดับลงเหลือ 2-3ชั้น บริเวณพื้นที่แพร่งนรา และแพร่งภูธร (แผนที่ 6.2)

- ประเภทกิจกรรมและกลุ่มลูกค้า

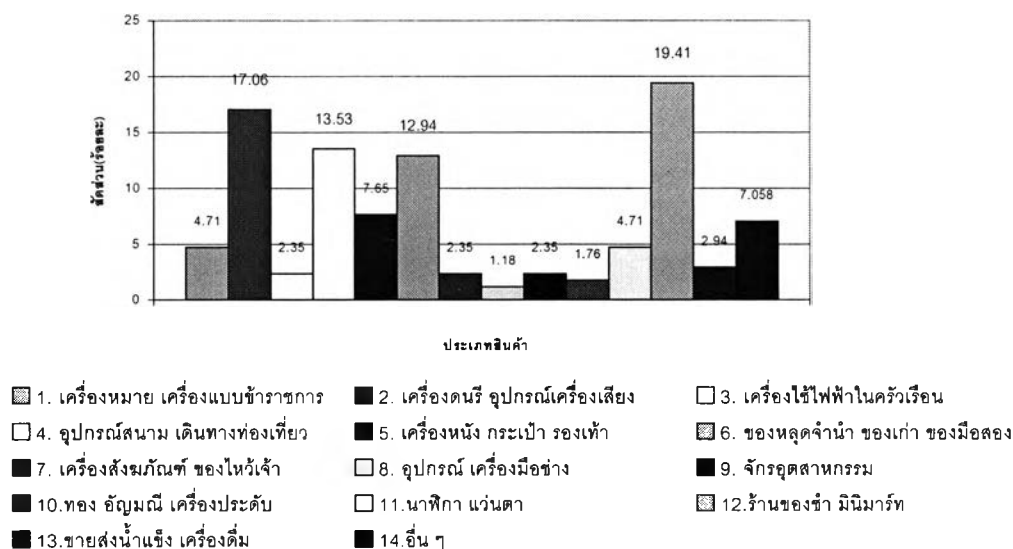
จากการสำรวจสามารถแบ่งกลุ่มของสินค้าที่จำหน่ายได้ 14 กลุ่ม ดังตารางที่ 6.7สามารถแบ่งกลุ่มกิจกรรมการค้าหลักของย่าน ได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มของชำ มินิมาร์ท จำนวน 33 ร้าน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.41 กลุ่มเครื่องดนตรี อุปกรณ์เครื่องเสียง จำนวน 29 ร้าน ร้อยละ 17.06 กลุ่มอุปกรณ์สนาม เดินทางท่องเที่ยว จำนวน 23 ร้าน ร้อยละ 13.53 และกลุ่มกระเป๋า เครื่องหนัง รองเท้า จำนวน 13 ร้าน ร้อยละ 12.94 ซึ่งมีจำนวนรวมกันมากถึง 120 ร้าน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.59 ของจำนวนร้านค้าทั้งหมด 170 ร้าน (ตาราง 6.6) (แผนภูมิ 6.1)

ตารางที่ 6.6 แสดงจำนวน และสัดส่วนของร้านค้าแต่ละประเภทจำแนกตามพื้นที่

ประเภทสินค้า	พื้นที่								รวม	
	แพรงภูธร		แพรงนรา		แพรงสรรพศาสตร์		พื้นที่ต่อเนื่อง			
	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%	ราย	%
เครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการ	2	6.25	3	9.68	3	15	1	1.15	8	4.71
เครื่องดนตรี อุปกรณ์เครื่องเสียง	6	18.75	2	6.45	4	20	19	21.84	29	17.06
เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน	0	0	0	0	0	0	4	4.59	4	2.35
อุปกรณ์สนาม เดินทางท่องเที่ยว	4	12.5	2	6.45	0	0	17	19.54	23	13.53
กล้องถ่ายรูป เครื่องมือรังวัด	0	0	0	0	1	5	0	0	1	0.59
เครื่องหนัง กระเป๋า รองเท้า	4	12.5	7	22.58	0	0	2	2.29	13	7.65
ของหลุดจำหน่าย ของเก่า มือสอง	5	15.62	2	6.45	2	10	12	13.79	22	12.94
เครื่องสำอางภัณฑ์ ของไหว้เจ้า	0	0	1	3.23	1	5	2	2.29	4	2.35
เครื่องมือช่าง	1	3.13	0	0	0	0	0	0	2	1.18
จักรอุตสาหกรรม	0	0	1	3.23	1	5	2	2.29	4	2.35
ทอง อัญมณี เครื่องประดับ	0	0	0	0	1	5	2	2.29	3	1.76
นาฬิกา แวนดา	6	18.75	0	0	0	0	2	2.29	8	4.71
ร้านของชำ มินิมาร์ท	2	6.25	8	25.81	4	20	18	20.69	33	19.41
ขายส่งน้ำแข็ง เครื่องดื่ม	0	0	0	0	1	5	4	4.59	5	2.94
อื่น ๆ	2	6.25	5	16.13	2	10	2	2.29	11	6.47
รวม	32	100	31	100	20	100	87	100	170	100

ที่มา : การสำรวจ

แผนภูมิที่ 6.1 แสดงสัดส่วนร้านค้าในอาคารพาณิชย์ จำแนกตามประเภทสินค้า

ที่มา : ตารางที่ 6.1

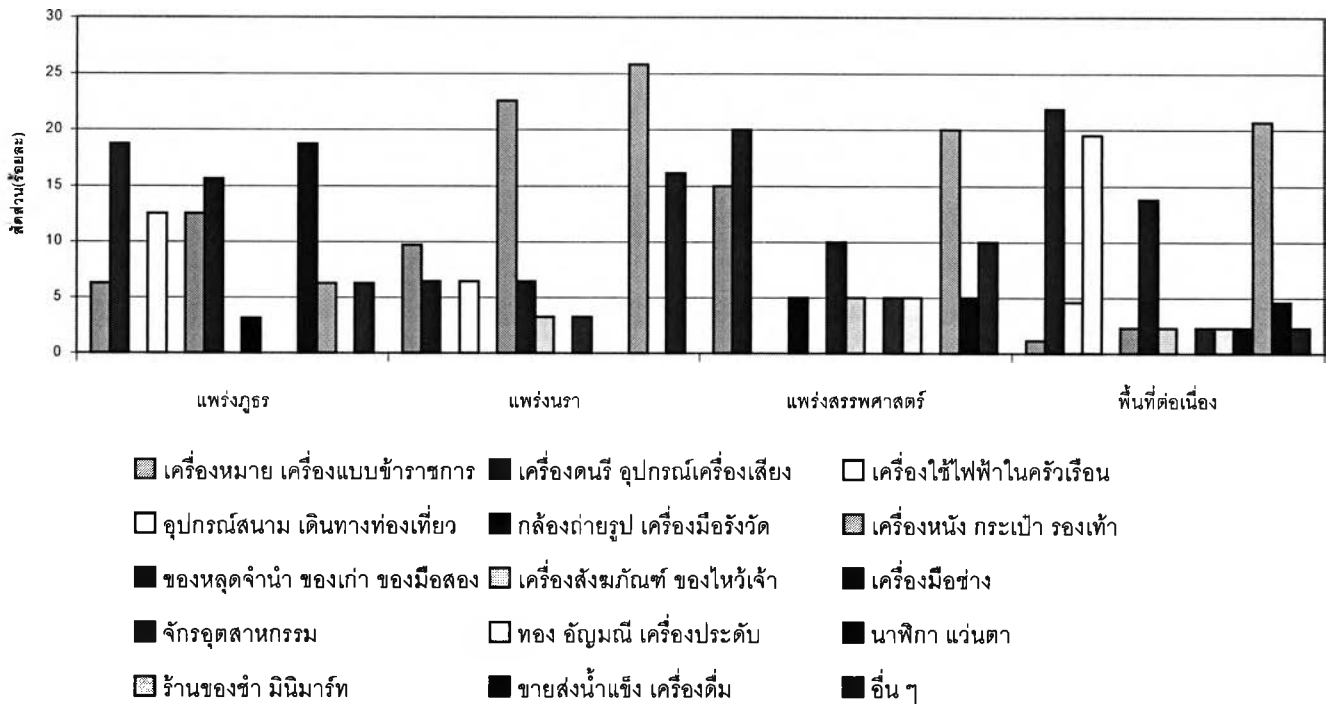
พื้นที่ที่ 1 : แพร่งภูธร มีสัดส่วนของกิจกรรมการค้าประเภทเครื่องเสียง เครื่องดนตรี ของมือสอง ของหุดจํานำ อุปกรณ์สนาม นาฬิกา แวนตา และเครื่องหนังกระเป๋า รองเท้า มากที่สุด คอร้อยละ 18.75, 15.62, 12.5, 18.75 และ 12.5 ตามลำดับ

พื้นที่ที่ 2 : แพร่งนรา มีสัดส่วนของร้านค้าของชำ มินิมาร์ท ร้านเครื่องหนัง รองเท้า เครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการมากที่สุด คือร้อยละ 25.81, 22.58 และ 9.68 ตามลำดับ

พื้นที่ที่ 3 : แพร่งสรรพศาสตร์ มีสัดส่วนของร้านค้าเครื่องดนตรี อุปกรณ์เครื่องเสียง ร้านของชำมินิมาร์ท และของหุดจํานำ ของเก่า ของมือสองมากที่สุด คือ ร้อยละ 20, 20 และ 10 ตามลำดับ

พื้นที่ที่ 4 : พื้นที่ต่อเนื่อง มีสัดส่วนของเครื่องดนตรี เครื่องเสียง ร้านของชำมินิมาร์ท อุปกรณ์สนาม เดินทางท่องเที่ยว และของหุดจํานำของเก่าของมือสองมากที่สุด คือร้อยละ 21.84, 20.69, 19.54 และ 13.79 ตามลำดับ เป็นที่สังเกตว่าบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องจะมีกิจกรรมการค้าส่งน้ำแข็ง เครื่องดื่มสำหรับคนในชุมชน คนในย่าน และในพื้นที่อื่นนอกย่าน (แผนภูมิ 6.2)

แผนภูมิที่ 6.2 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนร้านค้าในอาคารพาณิชย์จำแนกตามพื้นที่ และประเภทสินค้า

ที่มา : ตารางที่ 4.2

กิจกรรมการค้าหลักของย่านสามแพรงบางประเภทมีการสั่งวัตถุดิบในการผลิตหรือสินค้าจากย่านการค้าในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง ได้แก่ กลุ่มของหุดจำนำ ของเก่า ของมือสองจากในอดีตที่เป็นพื้นที่แห่งแรกที่มีกิจกรรมการค้าสินค้าประเภทนี้เมื่อประมาณ 50-60 ปีก่อน แต่หลังจากที่มีตลาดนัดคลองถม ตลาดนัดไฟฉายเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 20-30 ปีก่อน ทำให้ศูนย์การค้าสินค้าเปลี่ยนไปอยู่ที่บริเวณดังกล่าวโดยปริยาย ร้านค้าในย่านสามแพรงบางร้านกลับต้องซื้อสินค้าจากคลองถมมาจำหน่ายที่ย่าน

- ร้านจำหน่ายของเก่า ของมือสอง ของหุดจำนำ ได้มีการพัฒนาประเภทสินค้าที่จำหน่ายให้มีความแตกต่างจากคลองถม ตลาดไฟฉายมากขึ้น ได้แก่ การจำหน่ายในลักษณะที่เป็นโบราณวัตถุสำหรับนักสะสม เช่น เครื่องดนตรี กล้องถ่ายรูป แพนเสียง เครื่องประดับตกแต่งบ้าน จักรยานมือสองที่นำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น โดยบางร้านจะมีลักษณะเป็นเพียงสำนักงาน หรือเป็นตัวกลางในการติดต่อซื้อ-ขายระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อ ทำให้กลุ่มลูกค้าในปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้นโดยเฉพาะด้านฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ไม่ได้อยู่ในระดับล่างเหมือนในอดีต(คุณธีรพล คชาชีวะ, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2546)

- กลุ่มอุปกรณ์สนาม เดินทางท่องเที่ยว มีกลุ่มลูกค้าหลักทั้งที่เป็นข้าราชการ นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว สินค้ามีทั้งนำเข้าจากต่างประเทศ ซื้อมาจากโรงงานภายในประเทศ มีตัวแทนจำหน่าย และผลิตเอง โดยจะมีแหล่งผลิตที่อื่นนอกพื้นที่ย่าน(ผู้ประกอบการ "ร้านต้นทาง แค้มป์", สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2546)

- กลุ่มเครื่องดนตรี อุปกรณ์เครื่องเสียง สินค้าปัจจุบันมีทั้งนำเข้าจากต่างประเทศ สั่งซื้อจากโรงงาน หรือมีตัวแทนจำหน่าย มีความหลากหลายในประเภท ยี่ห้อ และที่สำคัญคือราคาสินค้า และมีทั้งของมือสอง ของหลุดจำนำ และของใหม่ ทั้งราคาต่ำและราคาสูง สินค้าที่เป็นจุดเด่นของย่าน คือ กีตาร์ โดยกลุ่มลูกค้าจะมีทั้งนักดนตรีตามห้องอาหาร นักดนตรีมีชื่อ นักเรียน นักศึกษา และนักสะสม

ร้านค้าที่มีชื่อของย่านทั้งด้านราคา และคุณภาพสินค้าที่ค่อนข้างสูง ถึงสูงมาก คือ ร้านบาราคุด้า หรือ เฮงจินหลี ซึ่งมีการปรับปรุงลักษณะ ประเภทสินค้า และรูปแบบการจำหน่าย ที่มีความทันสมัย และตอบสนองกลุ่มลูกค้าระดับกลางถึงระดับสูง ราคาเครื่องดนตรีที่จำหน่ายในร้านโดยเฉพาะ กีตาร์ อาจมีราคาสูงถึงหลักแสนได้ (ผู้ประกอบการ "ร้านอ่องกีตาร์", สัมภาษณ์, 30 กันยายน 2546)

- กลุ่มร้านเครื่องหนัง รองเท้า ในอดีตสินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของย่านสามแพร่ง บริเวณแพร่งนรา และกลุ่มร้านค้าริมถนนตะนาว แต่ในปัจจุบันกลุ่มลูกค้าที่นิยมใช้รองเท้าหนังสั่งตัดลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าหลักในระยะหลังที่เป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบย่าน อีกทั้งรองเท้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาตีตลาดทั้งเรื่องราคาที่ถูกลงกว่า รูปแบบที่ทันสมัย นอกจากกลุ่มลูกค้าที่ลดจำนวนลงแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดแคลนลูกจ้างที่มีฝีมือ และเป็นสินค้าที่ต้องใช้ความประณีต ละเอียดอ่อนในการผลิต

ปัจจุบันมีร้านรองเท้า เครื่องหนังอยู่ในพื้นที่ย่านสามแพร่งทั้งหมด 18 ร้าน โดยในจำนวนนี้มี 3 ร้านที่ทำรองเท้าหนังส่งออกต่างประเทศ ในกลุ่มประเทศยุโรป จะเป็นการผลิตตามแบบ และจำนวนที่ได้รับ order มา นอกจากนี้ยังมีร้านอื่น ๆ ที่ผลิตแล้วขายส่งไปยังร้านค้าในย่านการค้าสำคัญ ๆ หลายแห่งในกรุงเทพฯ ได้แก่ ย่านบางลำภู ย่านพาหุรัด เป็นต้น

แหล่งวัตถุดิบจำพวกหนังที่ทำรองเท้า อยู่ที่ถนนเสือป่า สำหรับแหล่งผลิตหลักในปัจจุบันจะไม่ค่อยอยู่ที่ร้าน แต่จะส่งไปผลิตที่โรงงานแถบบางเขน ซึ่งเป็นแหล่งทำรองเท้าที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นจึงจะนำมาจำหน่ายที่หน้าร้าน

- กลุ่มของชำ เบ็ดเตล็ด มีจำนวนมากถึง 33 ร้าน กลุ่มผู้ค้ามักจะซื้อสินค้าจากห้างขายส่ง ได้แก่ บิ๊กซี แมคโคร โลตัส เป็นต้น หรือมีตัวแทนจำหน่ายนำสินค้ามาส่งถึงที่ กลุ่มลูกค้าหลักคือคนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานราชการที่อยู่โดยรอบ

- กลุ่มเครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการ นักเรียน หากเป็นเครื่องแบบจะมีการซื้อวัตถุดิบจากโบ๊เบ๊ หรือลำเพ็ง แล้วจึงทำการผลิตทั้งในพื้นที่ย่านสามแพร่ง และพื้นที่นอกย่าน สำหรับเครื่องหมายจะมีโรงงานผลิต แล้วจัดส่งมายังที่ร้าน การจัดจำหน่ายจะมีทั้งขายปลีกและขายส่ง

- ช่วงเวลาทำการค้า

จะอยู่ในช่วงประมาณ 08.00-18.00 น. ของทุกวัน กลุ่มลูกค้าจะมาซื้อสินค้ามากที่สุดในช่วงเวลาพักกลางวัน

● ประเภทกิจกรรมการค้านอกอาคารพาณิชย์

- พื้นที่

สำหรับพื้นที่ที่มีกิจกรรมการค้าที่ไม่อยู่ในอาคารพาณิชย์นั้นสามารถแบ่งออกตามช่วงเวลาในการให้บริการ เป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

- กลุ่มช่วงเวลากลางวัน ได้แก่ กลุ่มแผงตลาดนัด กลุ่มแผงอาหารสด กลุ่มแผงสินค้าเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ

- กลุ่มช่วงเวลากลางคืน ได้แก่ กลุ่มรถเข็นขายอาหารตามสั่ง กลุ่มตลาดนัด หรือตลาดนัดหลังกระทรวงนี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกจะมีการกระจุกตัวบริเวณริมคลองคูเมืองเดิม และบริเวณแม่พระธรณีบีดมวยผม แต่หลังจากที่ได้มีการผลักดันจากสำนักงานเขตพระนคร ให้กลุ่มหาบเร่แผงลอยหมดไปจากบริเวณท้องสนามหลวงและพื้นที่โดยรอบ ทำให้มีการหลั่งไหลของกลุ่มหาบเร่แผงลอยมารวมกลุ่มกันหนาแน่นบริเวณริมถนนบุญศิริ ฝั่งตะวันตกแยกจากถนนอัษฎางค์ และกระจายตัวตามทางเดินเท้าบริเวณหน้าตึกแถวริมถนนอัษฎางค์ ริมคลองคูเมืองเดิม ริมถนนบูรณศาสตร์ฝั่งตะวันตกตอนบนจุดคลองหลอดวัดเทพธิดา และบนสองฝั่งถนนตัดใหม่สาย 1 โดยกิจกรรมการค้าจะมีลักษณะเป็นตลาดนัด หาบเร่แผงลอยของเก่า ของมือสอง ของหลุดจํานำ และของโจร มีการแบ่งพื้นที่ของตลาดออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ได้รับการผ่อนผันอนุญาตให้ตั้งแผงขายจากทางสำนักงานเทศกิจ เขตพระนคร และส่วนที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งแผงขาย

ตลาดนัดทั้งสองส่วนนี้สุดท้ายแล้วทางกรุงเทพมหานครมีนโยบายที่จะผลักดันให้ออกไปจากพื้นที่เขตพระนครในอนาคต เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายในการอนุรักษ์และพัฒนาเกาะรัตนโกสินทร์ ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด และความสะดวกในการสัญจรในพื้นที่ (คุณชาติ มั่นแน่, หัวหน้าฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขตพระนคร, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2546)

กลุ่มแผงวัตถุดิบทำอาหาร เกิดขึ้นหลังจากที่ตลาดสดศาลเจ้าพ่อเสือถูกยกเลิก และทำเป็นลานจอดรถ และมีการตัดถนนใหม่สาย 2 ทำให้กลุ่มผู้ค้าบางส่วนที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ย่านสามแพร่งตั้งแผงขายสินค้าในบริเวณจุดตัดของตรอกศาลเจ้าพ่อเสือ และถนนตัดใหม่สาย 1 โดยวัตถุดิบที่นำมาจำหน่ายนั้น มาจากตลาดมหานาค ปากคลองตลาด เป็นต้น

กลุ่มแผงศาลเจ้าพ่อเสือ ตั้งอยู่บริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อเสือ

กลุ่มรถเข็นขายอาหารตามสั่ง ตั้งอยู่บริเวณริมถนนตะนาว กระจุกตัวหนาแน่นบริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ (แผนที่ 6.3)

- ประเภทกิจกรรมและกลุ่มลูกค้า

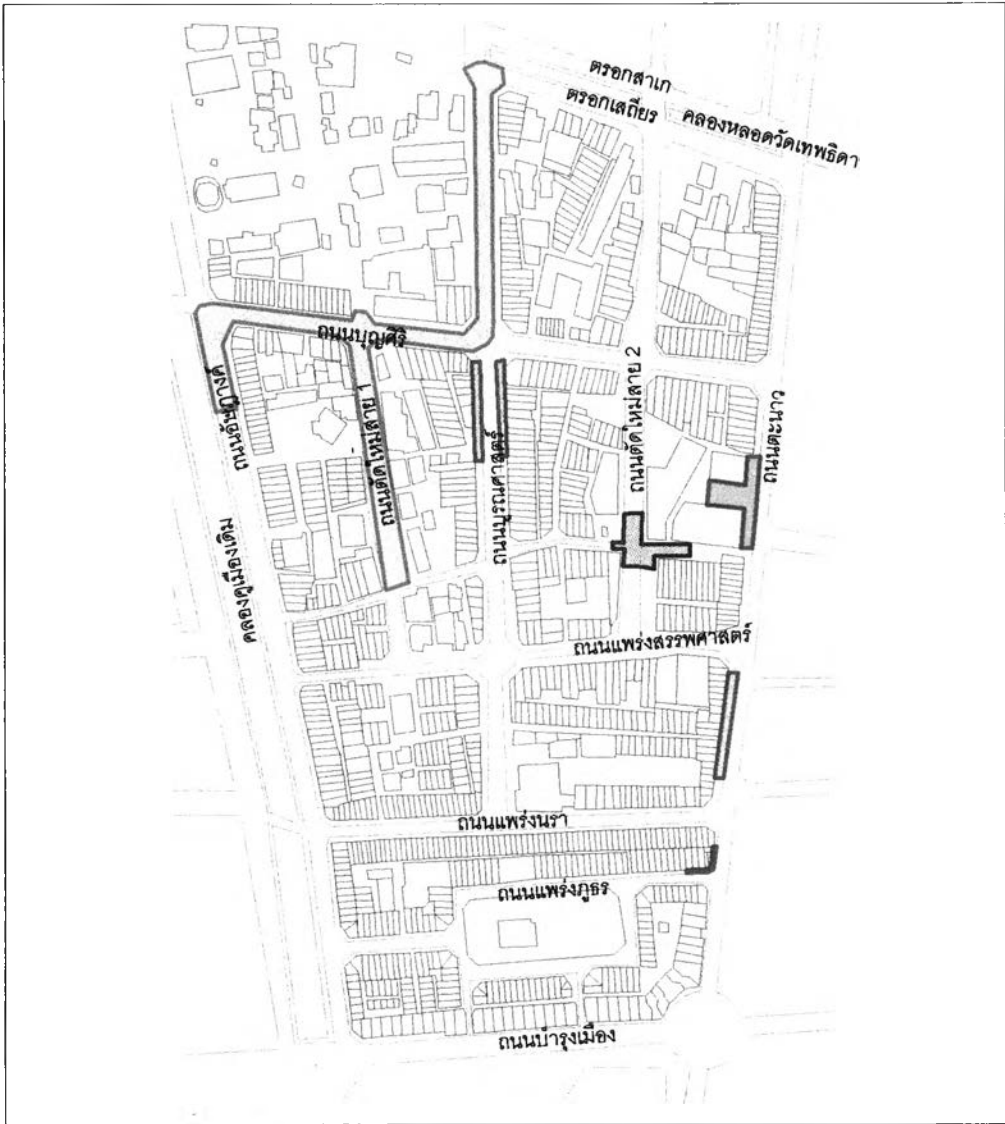
มีลักษณะเป็นแบบหาบเร่แผงลอย จากการสำรวจสามารถแบ่งกลุ่มกิจกรรมประเภทนี้ได้ 15 กลุ่ม โดยมีจำนวน และสัดส่วนดังตารางที่ 6.2

- กลุ่มตลาดนัด ประเภทสินค้าที่จำหน่ายที่มีลักษณะเด่นมากที่สุดจะเป็นพระเครื่อง และของเก่า ของมือสอง ของหลุดจำนำประเภทต่าง ๆ กลุ่มลูกค้าหลัก คือ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ และกลุ่มผู้ที่ทำงานในพื้นที่ใกล้เคียงกับย่านสามแพร่ง

- กลุ่มแผงวัตถุดิบทำอาหาร ประเภทสินค้าที่จำหน่ายมีลักษณะเป็นผักสด เนื้อสัตว์ อาหารทะเล เป็นต้น กลุ่มลูกค้าหลัก คือคนในละแวกใกล้เคียงกับที่ตั้งตลาด และคนในชุมชนย่านสามแพร่ง สินค้าที่นำมาจำหน่ายนั้นมีที่มาจาก ปากคลองตลาด ตลาดมหานาค เป็นต้น

- กลุ่มแผงศาลเจ้าพ่อเสือ สินค้าที่จำหน่าย ได้แก่ ดอกไม้ธูปเทียน ของบูชาเจ้าพ่อเสือ ซึ่งมีแหล่งที่มาจากตลาดเยาวราช สำเพ็ง กลุ่มลูกค้ามีอยู่ทั่วไป ทั้งชาวไทย และชาวจีน เนื่องจากศาลเจ้าพ่อเสือเป็นที่เคารพศรัทธาของผู้คนมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 2 จึงทำให้มีกลุ่มคนที่มากกราบไหว้บูชาจากทุกพื้นที่

- กลุ่มรถเข็นขายอาหารตามสั่ง อาหารตามสั่ง ก๋วยเตี๋ยว เครื่องดื่ม ขนม กลุ่มลูกค้า คือชุมชนในพื้นที่ย่าน และละแวกใกล้เคียงกับย่าน

๗

แนวทางพัฒนาย่านสามแพร่ง : กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 6.3 แสดงกิจกรรมการค้าออกอาคารในย่านสามแพร่งและพื้นที่ต่อเนื่อง

สัญลักษณ์

- ถนน
- แผงขายของเก่า, มือสอง, หลุดจำหน่าย
- ตลาดได้รุ่ง
- แผงขายสินค้าใหม่เจ้า
- แผงขายอาหารสด

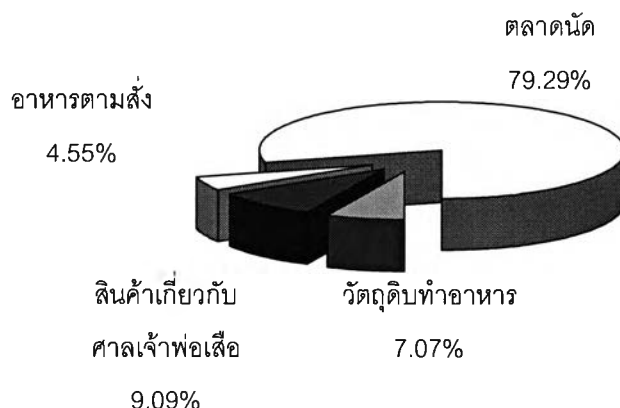
ตารางที่ 6.7 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกิจกรรมการค้าออกอาคารพาณิชย์จำแนกตามประเภทสินค้า

ประเภทสินค้าที่จำหน่าย	จำนวน	
	แผง	ร้อยละ
1. วัตถุดิบทำอาหาร	14	7.07
2. สินค้าเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อเสือ	18	9.09
3. อาหารตามสั่ง	8	4.55
4. พระเครื่อง	41	20.71
5. เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน	11	5.56
6. แผ่นซีดี เทปวีดีโอ เทปเพลง หนังสือ	12	6.06
7. แวนตา นาฬิกา	19	9.59
8. เสื้อผ้า รองเท้า กระเป๋า	12	6.06
9. อุปกรณ์ซ่อมโทรศัพท์	7	3.54
10. เครื่องมือช่าง	16	8.08
11. วัตถุโบราณ	10	5.05
12. สมุนไพร	1	0.51
13. เหยี่ยวที่ระลึก	3	1.52
14. เบ็ดเตล็ด	26	13.13
รวม	198	100

ที่มา : การสำรวจ

โดยเมื่อจำแนกตามตลาดที่จำหน่ายสินค้าแล้วพบว่าตลาดนัด มีสัดส่วนของจำนวนแผงขายสินค้ามากที่สุดในย่านคือร้อยละ 79.29 อันดับรองลงมาคือกลุ่มขายสินค้าศาลเจ้าพ่อเสือ ร้อยละ 9.09 กลุ่มขายวัตถุดิบทำอาหาร ร้อยละ 7.07 และกลุ่มร้านอาหารตามสั่งตอนกลางวัน ร้อยละ 4.55 (แผนภูมิ 6.3)

แผนภูมิที่ 6.3 แสดงสัดส่วนร้านค้าหาบเร่แผงลอย จำแนกตามประเภทสินค้า

ที่มา : สํารวจ

(3.) ช่วงเวลาทำการค้า

กลุ่มตลาดนัด เริ่มมีการตั้งแผงขายตั้งแต่เวลา 08.00 น. และจะเก็บแผงทั้งหมดเวลาประมาณ 16.00 น. ของทุกวัน โดยช่วงเวลาที่มียอดค้ามากที่สุดจะอยู่ในช่วงเวลาประมาณ 11.00-13.00 น. ของทุกวัน โดยเฉพาะในช่วงวันจันทร์-ศุกร์

กลุ่มแผงวัตถุดิบทำอาหาร เริ่มมีการตั้งแผงขายช่วงเวลาประมาณ 10.00 น. ถึง 15.00 น.

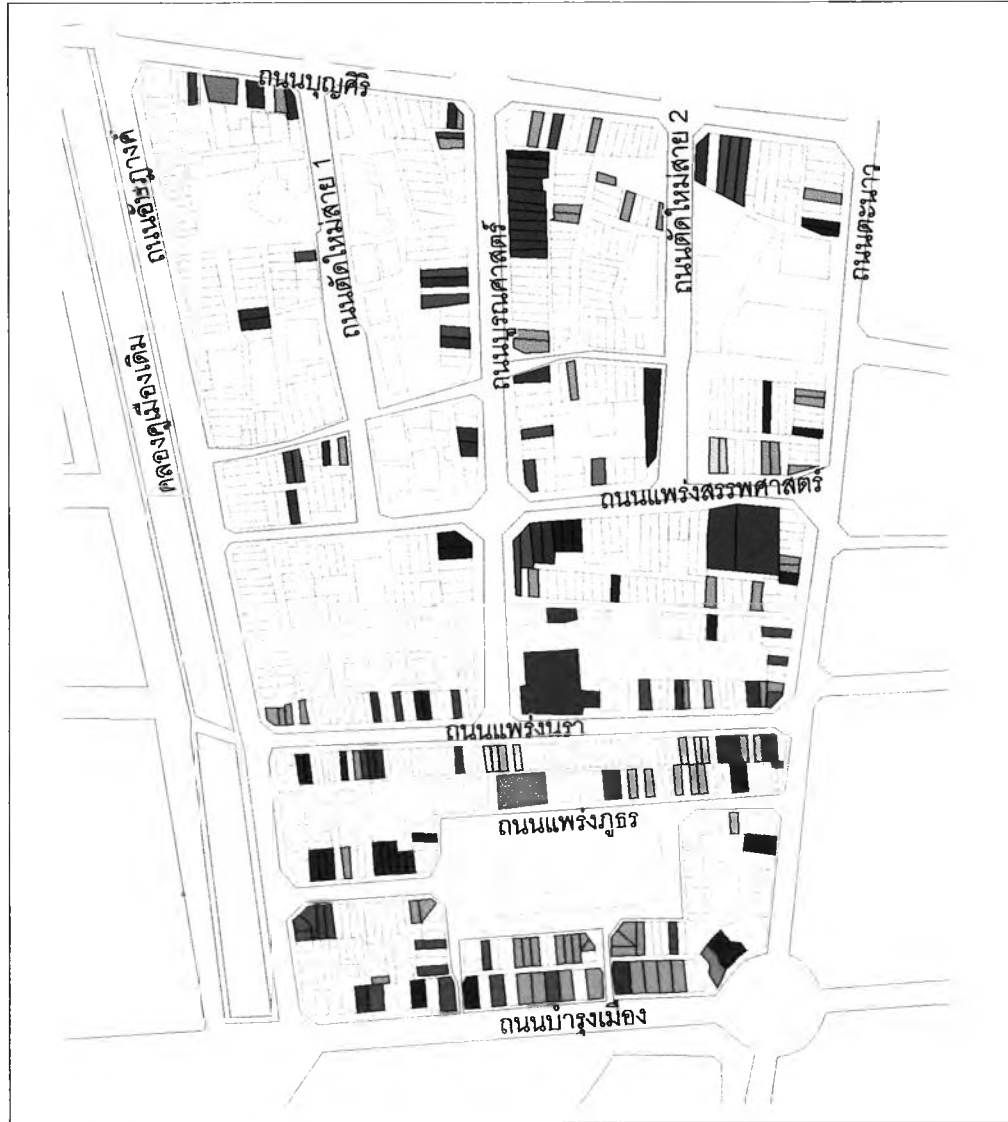
กลุ่มแผงศาลเจ้าพ่อเสือ ตั้งแผงขายในช่วงเวลาประมาณ 07.00 ถึง 16.00 น. ของทุกวัน

กลุ่มรถเข็นอาหารตามสั่ง เริ่มขายตั้งแต่ช่วงเวลาประมาณ 18.00 ถึง 22.00 น. ของทุกวัน

● กิจกรรมการบริการ

- พื้นที่

จากการสำรวจภาคสนาม พบว่ากิจกรรมการบริการในพื้นที่ย่านสามแพร่งจะมีการกระจายตัวกันบริเวณพื้นที่ด้านในของย่าน โดยเฉพาะบริเวณริมถนนสายหลักที่ใช้สัญจรภายในย่าน (แผนที่ 6.4)

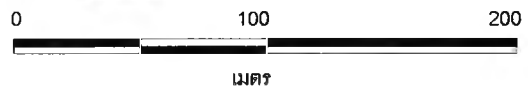

แนวทางพัฒนาย่านสามแพร่ง : กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 6.4 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารประเภทการบริการในย่านสามแพร่ง

สัญลักษณ์

	ถนน		ร้านอาหาร , ขนม และเครื่องดื่ม
	โรงพิมพ์ , รัพิมพ์การ์ตูน ตรายาง
โลโก้ และป้าย		คลินิก , ร้านขายยา
	ตู้ซ่อมรถ		โรงแรม
	ซุบทอง , ซุบโลหะ		สำนักงาน , บริษัท
	ร้านเสริมสวย , ซักรีด , คัดเสื้อ		ธนาคาร

- ประเภทกิจกรรม และกลุ่มลูกค้า

ประเภทกิจกรรมการบริการในพื้นที่ย่านสามแพรง ประกอบด้วย ร้านค้า บริการ อุตสาหกรรม และสำนักงาน

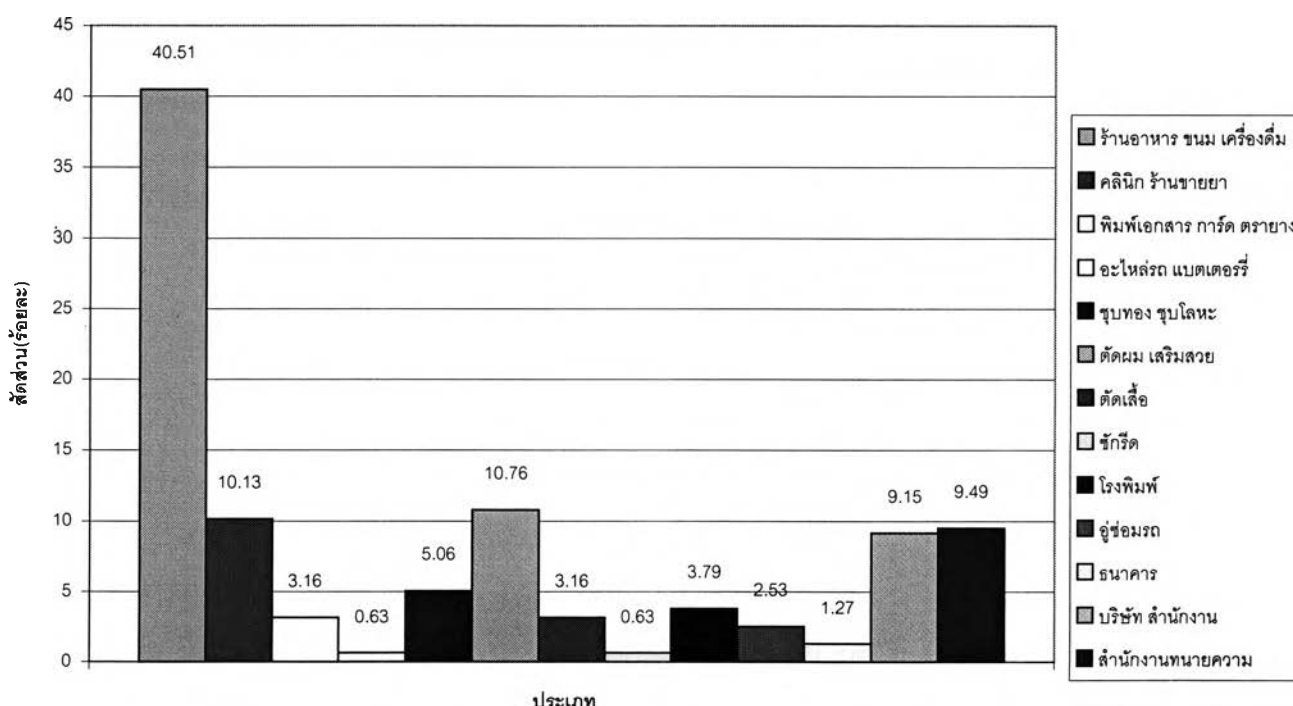
- ร้านค้าบริการ ประกอบไปด้วยกลุ่มกิจกรรมหลัก คือ ร้านอาหารขนม เครื่องดื่ม คลินิก ร้านขายยา และ ตัดผม เสริมสวย สำหรับกลุ่มกิจกรรมรอง คือ ฟิมพ์เอกสารถ่าย ตราขาย ไร่ ชูบทอง ชูบโลหะ ตัดเสื้อ และอื่น ๆ ได้แก่ ร้านซักรีด อะไหล่รถ แบตเตอรี่

- อุตสาหกรรมบริการ ประกอบไปด้วย โรงพิมพ์ และอู่ซ่อมรถ
- สำนักงาน ประกอบไปด้วย สำนักงานทนายความ เป็นกิจกรรมหลัก

รองลงมาคือ บริษัท สำนักงานทั่วไป และธนาคาร

มีจำนวน และสัดส่วนของกิจกรรมดังตารางที่ 6.2 โดยสัดส่วนของกิจกรรมประเภทร้านอาหาร ขนม เครื่องดื่มมีสูงที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการบริการทั้งหมดในพื้นที่ย่านสามแพรง (แผนภูมิที่ 6.4)

แผนภูมิ 6.4 แสดงสัดส่วนกิจกรรมการบริการ จำแนกตามประเภทกิจกรรม

ที่มา : การสำรวจ

ตารางที่ 6.8 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกิจกรรมเศรษฐกิจประเภทการบริการ

	ประเภทกิจการ	จำนวน	
		ราย	ร้อยละ
ร้านค้าบริการ	ร้านอาหาร ขนม เครื่องดื่ม	64	40.51
	คลินิก ร้านขายยา	16	10.13
	พิมพ์เอกสาร กวาด ตรายาง โล่	5	3.16
	อะไหล่รถ แบตเตอรี่	1	0.63
	ซุบทอง ซุบโลหะ	8	5.06
	ตัดผม เสริมสวย	17	10.76
	ตัดเสื้อ	5	3.16
	ซักรีด	1	0.63
อุตสาหกรรม	โรงพิมพ์	6	3.79
	คู่อ้อมรถ	4	2.53
สำนักงาน	ธนาคาร	2	1.27
	บริษัท สำนักงาน	14	9.15
	สำนักงานทนายความ	15	9.49
	รวม	158	100

ที่มา : การสำรวจ

กลุ่มลูกค้าหลักของกิจการหลักประเภทร้านอาหารในพื้นที่ย่านสามแพร่ง คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในสถานที่ราชการที่อยู่โดยรอบพื้นที่ย่านสามแพร่งมากที่สุด สำหรับกิจกรรมประเภทตัดผม เสริมสวย คลินิก ร้านขายยา นั้นเกิดขึ้นเพื่อให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าจากหน่วยงานราชการ และชุมชนในย่านสามแพร่งเป็นหลัก จากการสังเกต สัมภาษณ์พบว่าปัจจุบันกลุ่มลูกค้าหลักเริ่มลดจำนวนลงอย่างมาก

สำหรับกลุ่มลูกค้าของร้านอาหารที่เปิดช่วงกลางวัน กลุ่มลูกค้าจะมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งกลุ่มข้าราชการ กลุ่มคนงาน คนขับรถรับจ้าง และคนจากภายนอกพื้นที่

กลุ่มลูกค้าหลักของสำนักงานกฎหมาย ทนายความ คือ ลูกค้าความที่มากขึ้นศาลที่ตั้งอยู่ริมคลองคูเมืองเดิม

สำหรับบริษัท สำนักงานในพื้นที่ มีลักษณะเป็นตัวกลางในการรับ order และจัดส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อ ซึ่งมีทั้งภายในและต่างประเทศ

- ช่วงเวลาให้บริการ

กิจกรรมการบริการของย่านสามแพร่งจะมีการเปิดให้บริการในทุกวันของสัปดาห์ ในเวลาปกติคือ 09.00-17.00 น. ยกเว้นแต่กิจการร้านอาหาร ที่ส่วนใหญ่จะหยุดให้บริการในวันอาทิตย์ และมีช่วงเวลาขายอาหาร 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า-กลางวัน (06.00-15.00) ช่วงเย็น (19.00-02.00)

(2.) บทบาทด้านที่อยู่อาศัย

- พื้นที่

พื้นที่ของย่านสามแพร่งที่มีบทบาทด้านที่พักอาศัย สำหรับประชากรที่ทำงานที่อื่นนอกพื้นที่ย่านสามแพร่ง มีลักษณะกระจายตัวอยู่ด้านในพื้นที่ บริเวณด้านหลังอาคารพาณิชย์ริมถนนสายหลักของพื้นที่ และบริเวณริมถนนสายสำคัญในพื้นที่ ได้แก่ ถนนบำรุงเมือง ถนนอัษฎางค์ ถนนตะนาว ถนนบุญศิริ ถนนบูรณศาสตร์ โดยพื้นที่เหล่านี้จะมีเส้นทางสัญจรเป็นโพรงตึกตรอก และซอยขนาดเล็กเข้าไปยังบริเวณที่พักอาศัย

สำหรับบทบาทหน้าที่ด้านที่อยู่อาศัยผสมกับพาณิชย์กรรมนั้นจะอยู่บริเวณริมถนนสายหลักดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว โดยจะมีการอยู่อาศัยชั้นบน และประกอบธุรกิจการค้าชั้นล่างของอาคารพาณิชย์ที่อยู่อาศัย

- ลักษณะการอยู่อาศัย

ลักษณะการอยู่อาศัยของชุมชนในพื้นที่ย่านสามแพร่งสามารถแบ่งลักษณะการอยู่อาศัยตามช่วงเวลา ได้ 2 แบบ คือ

- กลุ่มที่อยู่อาศัยในพื้นที่เวลากลางวัน และทำงานในตอนกลางคืน
- กลุ่มที่อยู่อาศัยในพื้นที่เวลากลางคืน และทำงานในตอนกลางวัน

ซึ่งกลุ่มคนทั้ง 2 กลุ่มนี้จะมีทั้งประชากรกลุ่มที่ 1 อยู่อาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น และประชากรกลุ่มที่ 2 : อยู่อาศัยและมีธุรกิจการค้าในพื้นที่ โดยประชากรกลุ่มที่อยู่อาศัยในพื้นที่ตอนกลางวัน แต่ทำงานในตอนกลางคืนนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณแพร่งสรรพศาสตร์ และพื้นที่ต่อเนื่อง เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีอาชีพเป็นเจ้าของร้านอาหาร คาราโอเกะ หญิงขายบริการ และคนงานเข็นรถเข็นขายน้ำดื่ม ทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีชีวิตชีวา และความคึกคักมากในช่วงเวลากลางคืน ประมาณ 19.00 น. -05.00น. ของทุกวัน

สำหรับพื้นที่แพร่งนรา และแพร่งสรรพศาสตร์จะมีลักษณะเป็นกลุ่มที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน และทำงานในตอนกลางวัน จึงทำให้พื้นที่บริเวณดังกล่าวมีชีวิตชีวา และคึกคักแบบย่านการค้าในช่วงเวลากลางวัน แต่จะมีความเงียบสงบแบบหมู่บ้านชานเมืองในช่วงเวลาเย็น ประมาณ 16.00 น. เป็นต้นไป ซึ่งประชากรกลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็นกลุ่มที่มีความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างถาวร เนื่องจากมีความรักและความผูกพันกับพื้นที่มายาวนาน ซึ่งแตกต่างจากประชากรกลุ่มที่ทำงานช่วงเวลากลางคืน ที่ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้าง หรือกลุ่มคนที่มาอยู่ใหม่ โดยกลุ่มคนเหล่านี้ที่อยู่อาศัยที่ย่านสามแพร่งเนื่องจากอยู่ใกล้กับที่ทำงาน และมีความพร้อมที่จะย้ายออกจากพื้นที่ตลอดเวลา

6.2.4 ความคิดเห็นของประชาชนย่านสามแพร่งที่มีต่อเอกลักษณ์ของพื้นที่

ประชากรทั้งหมด 135 ราย แบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจที่มีต่อพื้นที่อยู่อาศัย ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า เจ้าพ่อเสือ และกิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิม คือจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ย่านสามแพร่งมากที่สุด โดยได้รับค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ 4.51 และ 4.12 ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของความสามัคคีระหว่างคนในชุมชน และประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพร่งค่อนข้างต่ำ คือ 2.57 และ 2.18

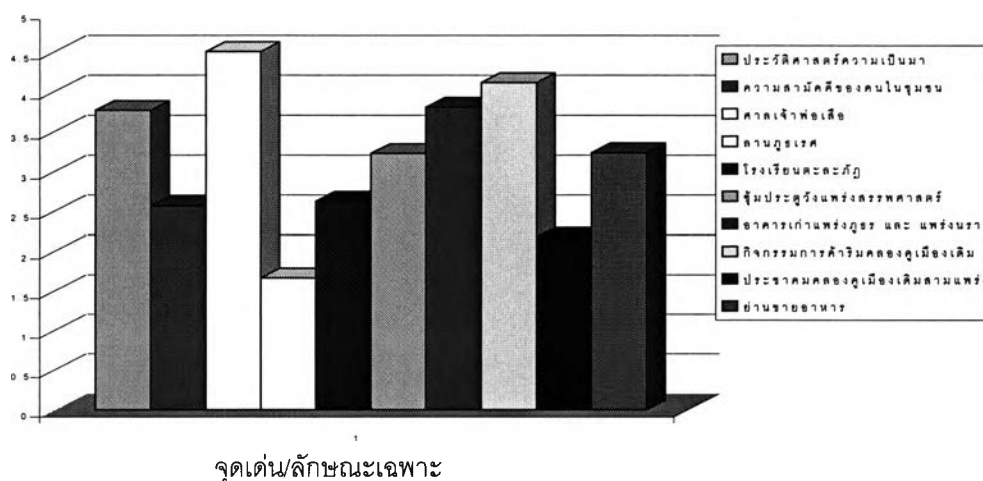
ลานภูเรศ แม้ว่าจะจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและได้มาจากพลังของประชาชนในพื้นที่ย่านสามแพร่ง แต่ในภาพรวมกลับแทบจะไม่มีมีความสำคัญ หรือมีใครรู้จักลานภูเรศเท่าที่ควร นอกจากประชากรที่อยู่ในพื้นที่แพร่งภูเรศเท่านั้นที่จะรู้จักพื้นที่ดังกล่าว จะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยคะแนนที่มีเพียง 1.67 (ตารางที่ 6.9)(แผนภูมิที่ 6.4)

ตารางที่ 6.9 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่

จุดเด่นเอกลักษณ์ของพื้นที่ย่านสามแพร่ง	ประวัติศาสตร์ความเป็นมา	ความสามัคคีของคนในชุมชน	ศาลเจ้าพ่อเสือ	ลานภูเรศ	โรงเรียนตะละภักฏ	หุ้มประตู่วังแพร่งสรรพศาสตร์	อาคารเก่าแพร่งภูเรศและแพร่งนรา	กิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิม	ประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง	ย่านชานอาหาร
ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น	3.77	2.57	4.51	1.67	2.63	3.23	3.81	4.12	2.18	3.24
จำนวนผู้ตอบ	135	135	135	135	135	135	135	135	135	135

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 6.5 แสดงระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อจุดเด่น/ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ย่านสามแพร่ง
ที่มา : แบบสอบถาม

ผลจากการทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรโดยใช้ค่าสถิติของ Friedman พบว่ามีจุดเด่น/ลักษณะเฉพาะของย่านสามแพร่งในความคิดของคนในพื้นที่อย่างน้อย 2 สิ่งที่เป็นจุดเด่นในความคิดเห็นของคนบางกลุ่ม หรือคนในบางพื้นที่เท่านั้น โดยพบว่าจุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ย่านสามแพร่งในความคิดเห็นของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ ไม่แตกต่างกัน คือ ศาลเจ้าพ่อเสือ ความสามัคคีของคนในชุมชน และกิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิม (ตารางที่ 6.10)

ตารางที่ 6.10 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับในแต่ละกลุ่มตัวแปรโดยวิธี Kruskal Wallis

	ประวัติด้านความเป็นมา	ความสามัคคีของคนในชุมชน	ศาลเจ้าพ่อเสือ	ลานอุรเวศ	โรงเรียนตะละภัญ	คุ้มประตู่วังแพร่งสรรพศาสตร์	อาคารเก่าแพ่งภูธร และ แพ่งนรา	กิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิม	ประชามคคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง	ย่านขายอาหาร
Chi-Square	42.441	5.432	.901	8.788	23.632	19.490	31.452	1.350	12.489	23.329
df	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.000	.143	.825	.032	.000	.000	.000	.717	.006	.000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

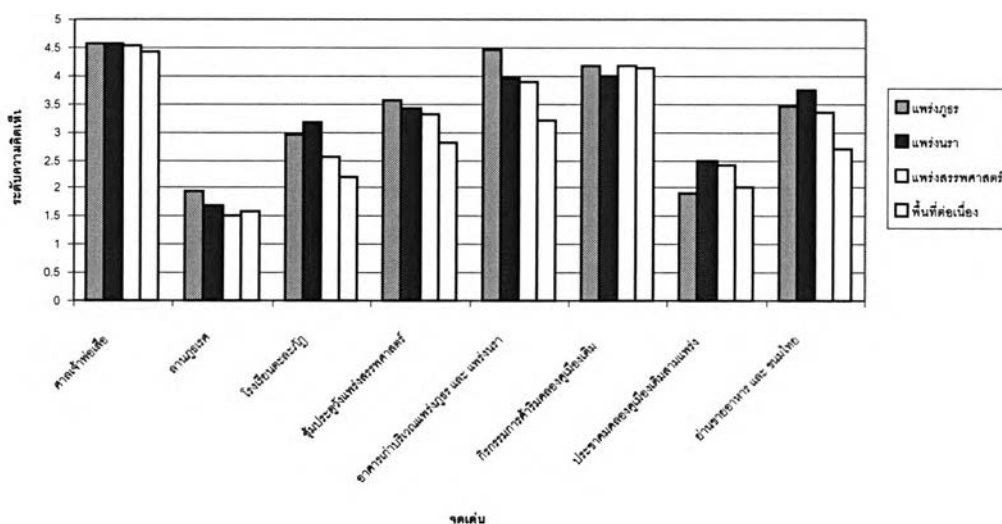
หาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างจุดเด่น/เอกลักษณ์ กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta พบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อจุดเด่น หรือลักษณะเฉพาะของย่านสามแพร่งด้านความสามัคคีของชุมชน ศาลเจ้าพ่อเสือ ลานภูธร และกิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิมของประชาชนในทุกพื้นที่ที่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน โดยต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าพื้นที่ย่านสามแพร่งมีความสามัคคีระหว่างชุมชนภายในพื้นที่ค่อนข้างน้อย ลานภูธรเป็นสถานที่ที่คนรู้จักน้อยมากประชากรในเกือบทุกพื้นที่แทบจะไม่เคยเดินทางมาที่ลานภูธร ซึ่งตรงกันข้ามกับศาลเจ้าพ่อเสือ และกิจกรรมการค้าริมคลองคูเมืองเดิม ที่ประชากรในย่านสามแพร่งในทุกพื้นที่ที่มีความคิดเห็นตรงกันว่าเป็นจุดเด่น หรือเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ย่านสามแพร่งในปัจจุบันมากที่สุด (ตารางที่ 6.11)(แผนภูมิที่ 6.6)

ตารางที่ 6.11 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรในแต่ละพื้นที่ที่มีต่อสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของย่านสามแพร่ง

สถานที่พักอาศัย	ศาลเจ้าพ่อเสือ	ลานภูธร	โรงเรียนตะลันท์	ชุมชนประตู่วังแพร่ง สรรพศาสตร์	อาคารเก่าบริเวณ แพร่งภูธร และ แพร่งนรา	กิจกรรมการค้าริม คลองคูเมืองเดิม	ประชาคมคลองคู เมืองเดิมสาม แพร่ง	ย่านขายอาหาร และ ขนมไทย
แพร่งภูธร	4.56	1.94	2.94	3.56	4.47	4.16	1.91	3.47
แพร่งนรา	4.56	1.69	3.15	3.42	3.96	4.00	2.50	3.73
แพร่งสรรพศาสตร์	4.55	1.52	2.55	3.32	3.87	4.16	2.42	3.35
พื้นที่ต่อเนื่อง	4.42	1.58	2.18	2.82	3.20	4.13	2.02	2.71
รวม	4.51	1.67	2.63	3.23	3.81	4.12	2.18	3.24

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 6.6 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรในแต่ละพื้นที่ที่มีต่อสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของย่านสามแพร่ง

ที่มา : ตารางที่ 6.11

6.2.3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการระบุได้ถึงขอบเขตของพื้นที่พักอาศัย/ ทำงานว่าอยู่ในเขตชุมชน หรือย่านใด

ประชากรทั้งหมด 135 ราย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่สามารถระบุได้ถึงพื้นที่พักอาศัย/ทำงานว่าอยู่ในขอบเขตของชุมชนใด ย่านใด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละพื้นที่ระบุว่าปัจจุบันเป็นพื้นที่ของศาลเจ้าพ่อเสือสูงที่สุด คือ 3.65 อันดับรองลงมาคือย่านหลังกระทรวง (ตารางที่ 6.12) ซึ่งสอดคล้องกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อเอกลักษณ์ของพื้นที่ย่านสามแพร่งในตอนต้น

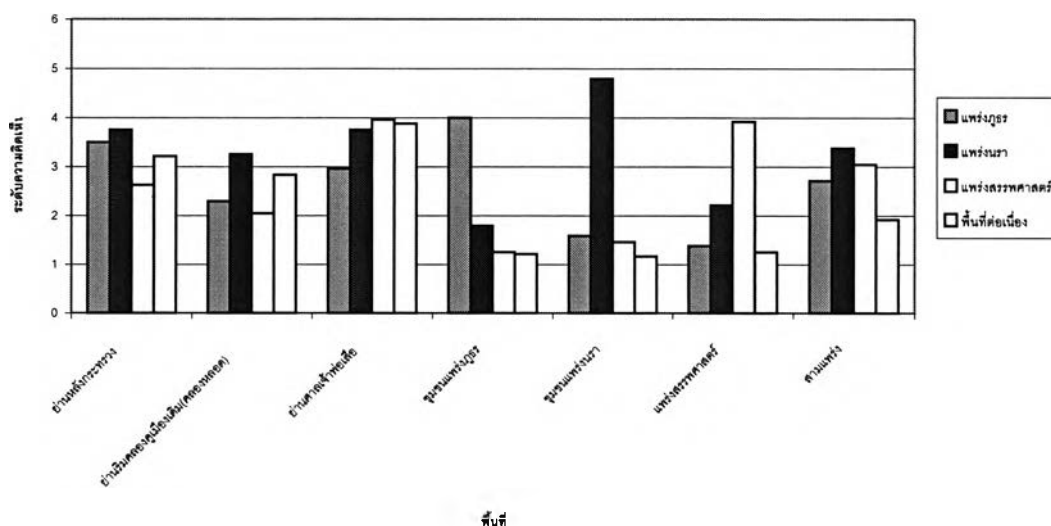
ตารางที่ 6.12 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อการระบุได้ถึงขอบเขตของพื้นที่พักอาศัย/ทำงานว่าอยู่ในเขตชุมชน หรือย่านใด

สถานที่พักอาศัย	ย่านหลังกระทรวง	ย่านริมคลองคูเมืองเดิม(คลองหลอด)	ย่านศาลเจ้าพ่อเสือ	ชุมชนแพ่งภูธร	ชุมชนแพ่งนรา	แพ่งสรรพศาสตร์	สามแพร่ง
แพ่งภูธร	3.50	2.31	2.97	4.00	1.59	1.38	2.72
แพ่งนรา	3.76	3.24	3.76	1.80	4.81	2.20	3.36
แพ่งสรรพศาสตร์	2.61	2.06	3.94	1.23	1.45	3.90	3.03
พื้นที่ต่อเนื่อง	3.20	2.84	3.88	1.19	1.17	1.24	1.93
รวม	3.24	2.60	3.65	2.01	2.08	2.09	2.66

ที่มา : แบบสอบถาม

จากการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นย่าน และชุมชน กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด จากการคำนวณ พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรที่ระบุว่าตนเองพักอาศัย/ทำการค้าในพื้นที่ ชุมชนแพ่งภูธร ชุมชนแพ่งนรา แพ่งสรรพศาสตร์มีความสัมพันธ์กันสูงมาก โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .822, .919 และ .814 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวมีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับคนอยู่ในระดับสูงมาก ในขณะที่ความเป็นย่านหลังกระทรวง ริมคลองคูเมืองเดิม ศาลเจ้าพ่อเสือ และ สามแพร่ง นั้นมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ปานกลาง ค่อนข้างน้อยโดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ 341, .340, .398 และ 515 ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 6.7)

แผนภูมิที่ 6.7 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นในการระบุพื้นที่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่อาศัย/ประกอบกิจการ จำแนกตามพื้นที่

ที่มา : การคำนวณ

6.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเอกลักษณ์ของย่านสามแพร่ง

6.3.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเอกลักษณ์ด้านกายภาพ

กลุ่มอาคารเก่าที่มีสถาปัตยกรรม ตามแบบตึกแถวในสิงคโปร์ และการวางตัวของอาคารที่มีรูปแบบเฉพาะตัว โดยในพื้นที่แพร่งภูธร กลุ่มอาคารจะวางตัวในลักษณะโอบล้อม ในขณะที่พื้นที่แพร่งนรา กลุ่มอาคารจะวางตัวเป็นแนวยาวเป็นเส้นตรงขนานไปกับถนนแพร่งนรา ซึ่งแทบจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงจากในสมัยปลายรัชกาลที่ 5 ที่กลุ่มอาคารเหล่านี้ได้ถูกสร้างขึ้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มอาคารเหล่านี้ยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน โดยแทบจะไม่มี การแก้ไข ดัดแปลงจากผู้อยู่อาศัยแต่อย่างใด เนื่องจาก

1. กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

พื้นที่บริเวณแพร่งภูธร และแพร่งนราเป็นที่ดินในกรรมสิทธิ์ของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มากกว่าร้อยละ 80 ของเนื้อที่ทั้งหมดนับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณดังกล่าวจึงไม่สามารถที่จะต่อเติม แก้ไข ดัดแปลงอาคารที่อยู่อาศัยได้ หากไม่ได้รับการอนุญาตจากทางสำนักทรัพย์สิน นอกจากนี้การที่ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินย่อมทำให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความรู้สึกไม่ได้เป็นเจ้าของในที่อยู่อาศัย

ประกอบกับกลุ่มอาคารดังกล่าวได้รับการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ว่าเป็นอาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ การที่จะแก้ไขตัดแปลงต่อเติมย่อมเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จึงทำให้ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่ นิยมที่จะไม่พัฒนา ปรับปรุงตัวอาคารเท่าที่ควร

สำหรับกลุ่มอาคารเก่าบริเวณอื่นซึ่งมีเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นเอกชนรายใหญ่นั้น ทางเจ้าของได้สังเกตเห็นคุณค่า และรู้จักวิธีการเพิ่มมูลค่าของอาคารเก่าที่มีสถาปัตยกรรมในสมัยรัชกาลที่ 5 เช่นเดียวกันกับกลุ่มอาคารแพรงงูธร และแพรงนรา โดยได้มีการพัฒนา และปรับปรุงรูปลักษณ์ภายนอกของอาคารตามแบบเดิม พร้อมทั้งเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาเช่าทำกิจการร้านค้า โดยภายในตัวอาคารได้มีการดัดแปลงบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดกระแสในการอนุรักษ์และปรับปรุงอาคารเก่าให้คนเช่าทำการค้าหรืออยู่อาศัย สร้างรายได้แก่เจ้าของที่ดินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีกลุ่มคนระดับสูง หรือมีฐานะให้ความสนใจที่จะอยู่อาศัย หรือทำธุรกิจการค้าในอาคารที่มีรูปลักษณ์เก่าแก่ และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (ภาพประกอบที่ 6.5)

ภาพประกอบที่ 6.5 แสดงกลุ่มอาคารเก่าในกรรมสิทธิ์ของเอกชนในพื้นที่ต่อเนื่อง

2. กฎหมาย พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร

เนื่องจากพื้นที่ย่านสามแพรงตั้งอยู่ในเขตเกาะรัตนโกสินทร์ชั้นนอก ซึ่งเป็นเขตที่มีการออกกฎหมาย หรือข้อกำหนดในการควบคุมการก่อสร้าง ต่อเติมอาคาร ประกอบกับกลุ่มอาคารเก่าบริเวณแพรงนรา และแพรงงูธรได้รับการขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ จึงทำให้สามารถรักษาตึกแถวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ให้ปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบันได้

6.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต

การสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน

ในปัจจุบันลักษณะการดำเนินวิถีชีวิตของคนในย่านสวนใหญ่จะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนและ ซึ่งมีความสามารถด้านการทำเครื่องหนัง รองเท้า ตัดเสื้อผ้า ทำหมวก เครื่องประดับ ทำให้เกิดอาชีพช่างทำรองเท้า ช่างทำทอง ช่างตัดเสื้อผ้า และทำกิจการค้าขาย มีการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมแบบชาวจีน และมีการสืบทอดกิจการของครอบครัวจากรุ่นสู่รุ่น จากการสัมภาษณ์พบว่า ในปัจจุบันยังมีกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีอายุระหว่าง 20-25 ปียังมีความต้องการที่จะสืบทอดกิจการของครอบครัว แต่มีความพยายามที่จะปรับปรุงประเภทสินค้าที่จำหน่าย หรือการให้บริการที่มีเอกลักษณ์ของร้านเพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีกลุ่มคนรุ่นใหม่อีกจำนวนมากที่ไม่ต้องการที่จะสืบทอดกิจการ หรืออยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่งอีกต่อไป เนื่องจากค่านิยม และความต้องการที่จะมีบ้านส่วนตัว มีบริเวณกว้าง ในอนาคตวิถีชีวิตของชาวชุมชนย่านสามแพร่งอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นที่อยู่อาศัย หรือย่านการค้าเพียงอย่างเดียวอย่างใดอย่างหนึ่งได้

6.3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทหน้าที่ของการเป็นย่านการค้าที่ให้บริการแก่กลุ่มข้าราชการโดยเฉพาะ

จากประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการของย่านสามแพร่ง มีบทบาทหน้าที่เป็นย่านที่ให้บริการแก่กลุ่มข้าราชการมาโดยตลอดนับตั้งแต่สมัยต้นรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2325-2394) จากกลุ่มข้าราชการที่มีสถานะภาพสูงสุดในสังคม เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะ มีความรู้สูง เปลี่ยนเป็นกลุ่มข้าราชการที่มีสถานะปานกลางในสังคม มีฐานะปานกลาง ค่อนข้างต่ำ ทำให้ประเภทสินค้าที่จำหน่ายในย่านมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา จากย่านจำหน่ายสินค้าราคาแพงนำเข้าจากต่างประเทศ ในสมัยวัฒนธรรม กลายเป็นย่านจำหน่ายของเก่า ของมือสอง ของหลุดจำนำ และพัฒนาต่อมาเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องเสียง เครื่องดนตรี เครื่องหมาย เครื่องแบบข้าราชการ

1. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัญหา และข้อจำกัดของบทบาทหน้าที่ด้านพาณิชย์กรรม

จากแบบสอบถามที่เก็บได้จำนวน 71 ชุด จากที่ต้องการ 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.94 พบว่ามีประชากร 57 คนต้องการทำการค้าต่อในย่าน และอีก 14 คนไม่ต้องการที่จะทำการค้าในย่าน คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 80.28 และ 19.72 ตามลำดับ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายกิจการออกไปจากพื้นที่มากที่สุดคือ จำนวนลูกค้าที่ลดลง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ 4.29 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา คือ การไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน และราคาค่าเช่าที่เพิ่มสูงขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.29 และ 3.07 ตามลำดับ (ตารางที่ 6.12)

ตารางที่ 6.12 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของตัวแปรผลักดันให้ไม่ต้องการทำกิจการในพื้นที่ ของประชากรกลุ่ม 2

ประเภทแบบสอบถาม	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	ค่าเช่าเพิ่มขึ้น	จำนวนลูกค้าลดลง	ช่วงเวลาการค้ามีจำกัด	ความแออัดทึบของบริเวณที่ทำการค้า	มีการแข่งขันและตัดราคาสินค้ากันมาก	มีกิจการ/งานอื่นที่ดีกว่า	ปัญหาการคมนาคมขนส่ง
พักอาศัยและมีกิจการ	3.29	3.07	4.29	2.71	2.93	2.29	2.93	1.79
รวม(คน)	14	14	14	14	14	14	14	14

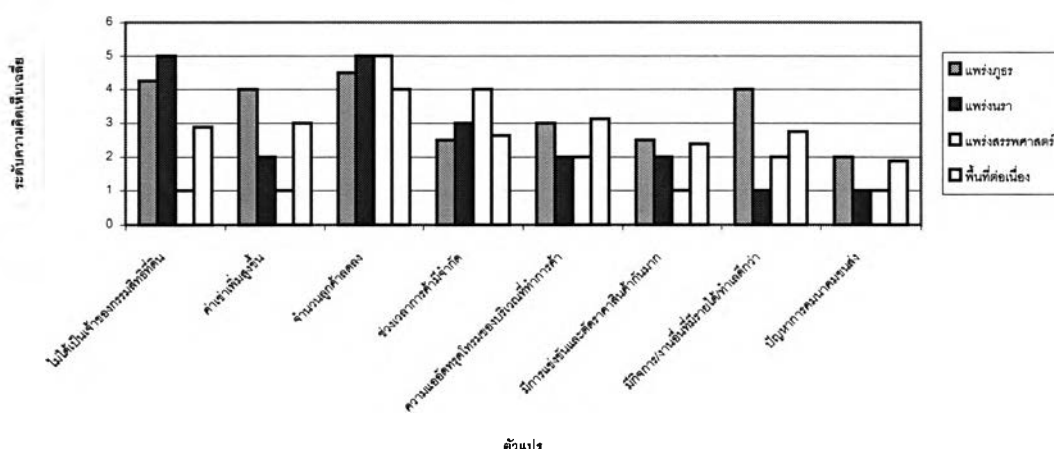
ที่มา : แบบสอบถาม

การทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด จากการคำนวณพบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของปัจจัยเรื่อง ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ราคาเช่า มีร้านที่อื่น/มีอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่า มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยมากพอสมควร โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .635, .506 และ .671 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ประกอบการค้าที่ต้องการย้ายกิจการออกจากย่านสามแพร่งในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ จะมีค่าความสัมพันธ์กับพื้นที่ในระดับปานกลาง ถึงน้อย จำนวนลูกค้าลดลง .354 ช่วงเวลาการค้ามีจำกัด .427 ความแออัดทึบของบริเวณที่ทำการค้า .348 การแข่งขันตัดราคาสินค้า .473 ปัญหาการคมนาคมขนส่ง .483 ซึ่งหมายความว่าในแต่ละพื้นที่ต่างมีปัญหา หรือมีความรุนแรงของปัจจัยดังกล่าวในระดับที่ใกล้เคียงกัน (ตาราง 6.13)

ตารางที่ 6.14 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อตัวแปรที่ทำให้ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ ของประชากรกลุ่ม 2

สถานที่ทำงานของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	ไม่ได้เป็นเจ้าของ	ค่าเช่าเพิ่มสูงขึ้น	จำนวนลูกค้าลดลง	ช่วงเวลากារค้ามีจำกัด	ความแออัดทรุดโทรมของบริเวณที่ทำการค้า	มีการแข่งขันและตัดราคาสินค้ากันมาก	มีกิจการ/งานอื่นที่มีรายได้/ทำเลดีกว่า	ปัญหาการคมนาคมขนส่ง
แพรงงูธร	4.25	4.00	4.50	2.50	3.00	2.50	4.00	2.00
แพรงนรา	5.00	2.00	5.00	3.00	2.00	2.00	1.00	1.00
แพรงสรรพศาสตร์	1.00	1.00	5.00	4.00	2.00	1.00	2.00	1.00
พื้นที่ต่อเนื่อง	2.88	3.00	4.00	2.63	3.13	2.38	2.75	1.88
รวม	3.29	3.07	4.29	2.71	2.93	2.29	2.93	1.79

แผนภูมิ 6.8 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรกลุ่ม 2 ที่ต้องการย้ายกิจการออกไป

2. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรดึงดูดให้ตั้งกิจการในพื้นที่

จากแบบสอบถามประชากรกลุ่มที่ 2 : พักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้าในพื้นที่ที่เก็บได้จำนวน 71 ชุด จากที่ต้องการ 74 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.94 พบว่ามีประชากร 57 คนต้องการทำการค้าต่อไป คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 80.28 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นแบบง่ายในกลุ่มประชากรที่ 2 พบว่า การได้พักอาศัยและทำงานในที่เดียวกัน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ 4.38 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา คือ การสืบทอดกิจการของครอบครัว และจำนวนลูกค้ายังมีสม่ำเสมอ ร้านเปิดมานานมีลูกค้าประจำ และการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน มีค่าเฉลี่ย 4.38 , 3.65 , 3.68 , 3.53 และ 3.04 ตามลำดับ ทำเลที่ตั้งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ 2.39 (ตารางที่ 6.14)

จากการทดสอบต่อโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าในแต่ละพื้นที่ของย่านสามแพร่ง มีปัจจัยใดบ้างที่มีศักยภาพในการทำการค้าแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ ในย่านพบว่า ปัจจัยด้านจำนวนลูกค้าที่มีสมาธิทำเลที่ตั้งอยู่ในย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน การสืบทอดกิจการของครอบครัว และได้ทำงานพักอาศัยในที่เดียวกัน เป็นปัจจัยที่ไม่มีมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของย่าน (ตารางที่ 6.14)

จากการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta พบว่าปัจจัยด้านความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ราคาเช่าถูก ทำเลที่ตั้งถึงจุดนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ตั้งของกิจการในแต่ละพื้นที่ของย่านมากพอสมควร โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .601, .701 และ .647 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรประเภทกรรมมีจำนวนลูกค้าสมาธิ ลูกค้าประจำ ตั้งอยู่ในย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน สืบทอดกิจการครอบครัว พักอาศัย และทำงานบริเวณเดียวกันมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ตั้งของร้านค้าค่อนข้างน้อย ถึงน้อยมาก โดยมีค่า Eta .082, .122, .306, .273, .085 ตามลำดับ โดยเฉพาะการมีกลุ่มลูกค้าประจำ จำนวนสมาธิสนั่นขึ้นอยู่กับร้านค้าแต่ละร้าน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับพื้นที่

ตารางที่ 6.15 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับ

ในแต่ละปัจจัยโดยวิธี Kruskal Wallis

	เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	ค่าเช่าถูก	จำนวนลูกค้ามีสมาธิ	ร้านเปิดมานานจนมีลูกค้าประจำ	ทำเลที่ตั้ง/อาคารเก่าสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวในอนาคตได้	ตั้งอยู่ในย่านขายสินค้าประเภทเดียวกันที่มีชื่อเสียง	สืบทอดกิจการของครอบครัว	พักอาศัยและทำงานในที่/บริเวณเดียวกัน
Chi-Square	19.637	27.227	.827	.811	23.602	3.879	3.715	.349
df	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.000	.000	.843	.847	.000	.275	.294	.951

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

3. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยดึงดูดให้ทำกิจการในพื้นที่ครั้งแรก ประชากรกลุ่มที่ 2 มีผู้ตอบ 70 รายจาก 71 ราย มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปร เรื่องทำเลที่ตั้งที่เป็นทางผ่านของลูกค้าจำนวนมาก ซึ่งได้แก่ข้าราชการที่ทำงานในหน่วยงานราชการที่อยู่โดยรอบ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.00 อันดับรองลงมา คือ การคมนาคมที่สะดวกสบาย 3.90 การสืบทอดกิจการของครอบครัว 3.37 เป็นย่านจำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกัน 3.30 (ตารางที่ 6.15)

ตารางที่ 6.16 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของปัจจัยดึงดูดให้เลือกทำกิจการในพื้นที่ของประชากรกลุ่มที่ 2.

ประเภทแบบสอบถาม		การคมนาคมสะดวกสบาย	ตั้งอยู่ใกล้/เป็นทางผ่านของลูกค้าจำนวนมาก	เป็นย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน	ความเก๋ไก๋สวยงามของอาคาร	สืบทอดกิจการของครอบครัว	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน
พักอาศัยและมีกิจการ	Mean	3.90	4.00	3.30	2.14	3.37	2.69
	N	70	70	70	70	70	70
	Std. Deviation	.85	1.05	1.18	1.03	1.37	1.58
รวม	Mean	3.90	4.00	3.30	2.14	3.37	2.69

ที่มา : แบบสอบถาม

จากการทดสอบโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อปัจจัย ในแต่ละพื้นที่ว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ พบว่าปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้กับแหล่งลูกค้าจำนวนมาก อยู่ในย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน และการสืบทอดกิจการของครอบครัว มีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ประกอบการในทุกพื้นที่ของย่านสามแพร่งไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6.16)

ตารางที่ 6.17 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับ ในแต่ปัจจัยโดยวิธี Kruskal Wallis

	การคมนาคนมสะดวกสบาย	ตั้งอยู่ใกล้/เป็นทางผ่านของลูกค้าจำนวนมาก	เป็นย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน	ความเก่าแก่สวยงามของอาคาร	สีบทอดกิจการของครอบครัว	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน
Chi-Square	11.315	6.101	4.592	23.352	3.285	30.655
df	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.010	.107	.204	.000	.350	.000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

หาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta พบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของปัจจัยเรื่อง ความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความเก่าแก่สวยงามของอาคารมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ค่อนข้างมาก หมายความว่าในแต่ละพื้นที่ของย่านสามแพร่งมีศักยภาพด้านดังกล่าวแตกต่างกัน โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .664 และ .543 .647 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรประเภทการคมนาคนมสะดวกสบาย ตั้งอยู่ใกล้ลูกค้าจำนวนมาก ย่านขายสินค้าประเภทเดียวกัน สีบทอดกิจการครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ตั้งของร้านค้าค่อนข้างน้อย ถึงน้อยมาก โดยมีค่า Eta .410, .342, .253, .212 ตามลำดับ แสดงว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อประชากรในระดับเดียวกันของพื้นที่พักอาศัยแต่ละพื้นที่ในย่านสามแพร่ง

6.3.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของบทบาทด้านอยู่อาศัย

1. ปัจจัยที่เป็นปัญหาและข้อจำกัดของบทบาทหน้าที่ด้านอยู่อาศัย

จากแบบสอบถามประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่ง ประชากร กลุ่มที่ 1 อยู่อาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น และประชากรกลุ่มที่ 2 อยู่อาศัยและมีกิจการในพื้นที่ พบว่าประชากรทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 135 ราย พบว่าประชากรกลุ่มที่ 1 อยู่อาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น จำนวน 64 ราย ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยออกจากย่านสามแพร่งจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.59 ซึ่งน้อยกว่าประชากรกลุ่มที่ 2 อยู่อาศัยและมีกิจการในพื้นที่ มีจำนวน 71 ราย ต้องการย้ายออกจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.74 เนื่องจากประชากรกลุ่มที่ 2 แม้ว่าจะย้ายที่อยู่อาศัย

ย่านสามแพร่ง แต่กิจการยังคงมีอยู่ในพื้นที่ ความรู้สึกในการที่จะต้องจากถิ่นที่อยู่เดิมจึงมีน้อยกว่า กลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น

ประชากรทั้งสองกลุ่มที่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยออกจากย่านสามแพร่งนี้มีระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่เป็นปัญหา และข้อจำกัดด้านการอยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่งแตกต่างกันเฉพาะปัจจัยด้านความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ราคา/ค่าเช่าที่ดิน ความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง ระยะทางระหว่างสถานที่ทำงานกับที่อยู่อาศัย รูปแบบ/สภาพอาคารที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ว่าประชากรทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน (ตารางที่ 6.17)

ตาราง 6.18 แสดงระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ต้องการย้ายที่พักอาศัย.

ของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม

ประเภทแบบ สอบถาม	ไม่ได้เป็นเจ้าของ กรรมสิทธิ์ ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่ มีบริเวณเป็น ส่วนตัว	ความแออัด ทรวดโถมของ ที่อยู่อาศัย	คนจรจัด หญิงบริการ	ขาดความมัน ใจเรื่องสัญญา เช่า	ค่าเช่าที่พัก อาศัยเพิ่มสูง ขึ้น	มีที่ทำงาน/ ร้านอยู่ที่อื่น
กลุ่มที่ 1	3.41	3.65	3.18	4.18	2.93	2.93	2.8
กลุ่มที่ 2	3.25	3.71	3.18	4.11	2.46	2.32	1.86
รวม	3.31	3.69	3.18	4.13	2.63	2.53	2.11

ที่มา : แบบสอบถาม

- แบบสอบถามประเภทที่ 1 : พักอาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น

จากแบบสอบถามที่เก็บได้จำนวน 64 ชุด จากที่ต้องการ 64 ชุด พบว่ามีประชากรจำนวน 47 ราย ไม่ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกจากพื้นที่ และอีก 17 คนต้องการที่จะย้ายที่พักอาศัยออกจากพื้นที่ คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 73.43 ที่ต้องการพักอาศัยต่อ และ ร้อยละ 26.56 ที่ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกไป

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นแบบง่ายในกลุ่มประชากรที่ 1 พบว่า ปัจจัยเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับปัญหา คนเร่ร่อน และหญิงบริการ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ 4.18 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาก รองลงมา คือ ความต้องการส่วนตัวที่อยากมีบ้านเดี่ยว มีบริเวณ มีค่าเฉลี่ย 3.65 (ตารางที่ 6.17)

จากการทดสอบต่อโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อปัจจัยแต่ละตัว ในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ พบว่า ค่า Asymption Sig. ของความไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความต้องการมีบ้านที่มีบริเวณส่วนตัว ความแออัดทรวดโถมของบริเวณที่พักอาศัย และปัญหาคนเร่

ร่อน หญิงให้บริการ มีค่าสูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงตัดสินใจได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ ปัจจัยทั้ง 4 ตัวนี้มีอิทธิพลปัญหาการเป็นที่อยู่อาศัยในทุกพื้นที่ของย่านสามแพร่งไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6.18)

ตารางที่ 6.19 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับในแต่ละปัจจัย โดยวิธี Kruskal Wallis

	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่มีบริเวณเป็นส่วนตัว	ความแออัดทรุดโทรมของบริเวณที่พักอาศัย	คนจรจัด หญิงบริการ	ขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่แพง	มีที่ทำงานอื่น
Chi-Square	4.797	3.628	3.826	.994	19.072	11.899	8.600
df	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.187	.304	.281	.803	.000	.008	.035

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

แล้วจึงทำการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด จากผลการคำนวณ พบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของปัจจัยเรื่องการไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน การขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า ราคาเช่าที่แพงอาศัยเพิ่มสูงขึ้น และการมีที่ทำงานอยู่บริเวณอื่นนอกย่าน มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยมาก โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .621, .777, .973 และ .679 ตามลำดับ

เนื่องจากลักษณะการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในพื้นที่ย่านสามแพร่งมีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน โดยในพื้นที่แพร่งภูธร แพร่งนราจะเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และในพื้นที่แพร่งสรรพศาสตร์ กว่าร้อยละ 90 จะมีลักษณะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์พักอาศัยอยู่เอง และในพื้นที่ต่อเนื่อง บริเวณตรอกมาศ และริมถนนบูรณศาสตร์ กว่าร้อยละ 60 จะมีลักษณะเป็นการเช่าที่ดินเอกชนอยู่อาศัย จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างราคาเช่า ความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า ที่แตกต่างกัน

โดยกลุ่มที่พักอาศัยอยู่ในที่ดินของสำนักทรัพย์สินมักจะมีปัญหาเรื่องความไม่มั่นใจในเรื่องสัญญาเช่าเนื่องจาก เป็นเวลากว่า 3 ปีแล้วที่ทางสำนักทรัพย์สินไม่มีการต่อสัญญาเช่าสิทธิ์ และประชาชนเกิดความไม่มั่นใจว่าราคาค่าเช่าจะเพิ่มสูงขึ้นมากแค่ไหน เนื่องจากปัจจุบัน

เริ่มมีการปรับราคาเช่าใหม่ แต่ราคาเช่าปกติในปัจจุบัน จะอยู่ในช่วง 300-1100 บาท ต่อเดือน สำหรับในที่ดินเอกชน ราคาเช่าที่พักอาศัยจะมีราคาเช่าค่อนข้างสูง คืออยู่ในช่วงระหว่าง 3000-6000 บาท ต่อเดือน

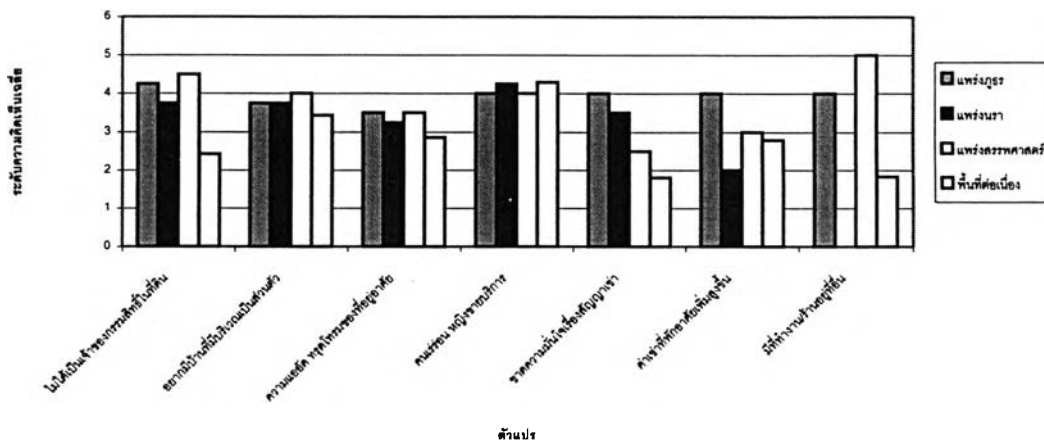
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยน้อยที่สุด คือความต้องการมีบ้านเป็นบริเวณส่วนตัว และปัญหาคนเร่ร่อน และหญิงบริการ ที่มีค่าความสัมพันธ์ เพียง .237 และ .173 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของตัวแปรดังกล่าวเกิดขึ้นและมีอิทธิพลต่อประชากรในพื้นที่ศึกษาไม่เฉพาะแต่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของย่านเท่านั้น โดยเฉพาะปัญหาคนเร่ร่อน และหญิงบริการซึ่งถือเป็นปัญหาอยู่ในระดับที่สำคัญที่สุดสำหรับการอยู่อาศัยในพื้นที่ย่านต่อไป เนื่องจากค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อปัญหาเรื่องนี้ในทุกพื้นที่ของย่านสามแห่งอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมาก(ตารางที่ 6.19)(แผนภูมิ 6.9)

ตารางที่ 6.20 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ทำให้ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยออกจากย่านของประชากรกลุ่มที่ 1 จำแนกตามพื้นที่

สถานที่พักอาศัย	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่มีบริเวณเป็นส่วนตัว	ความแออัดทรุดโทรมของที่อยู่อาศัย	คนเร่ร่อนหญิงชายบริการ	ขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยเพิ่มสูงขึ้น	มีที่ทำงาน/ร้านอยู่ที่อื่น
แพรงกูธร	4.25	3.75	3.50	4.00	4.00	4.00	4.00
แพรงนรา	3.75	3.75	3.25	4.25	3.50	2.00	-
แพรงสรรพศาสตร์	4.50	4.00	3.50	4.00	2.50	3.00	5.00
พื้นที่ต่อเนื่อง	2.43	3.43	2.86	4.29	1.80	2.80	1.83
รวม	3.41	3.65	3.18	4.18	2.93	2.93	2.80

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 6.9 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยในแต่ละพื้นที่ของประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัย

- แบบสอบถามประเภทที่ 2 : พักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้า
ในพื้นที่

ประชากรกลุ่มที่ 2 จำนวนที่ต้องการ 74 ราย แต่มีผู้ตอบแบบสอบถาม 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.95 พบว่ามีจำนวน 43 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.56 และ ไม่ต้องการย้ายออก 28 รายคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 39.44 จากการทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มที่ 2 ที่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยออก โดยใช้ ค่าสถิติของ Friedman กับตัวแปรทั้ง 6 ตัว ได้ค่า Asymption Sig. 0.000 แสดงว่ามีอย่างน้อย 2 ตัวแปรที่มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สันนิษฐานว่าน่าจะมีสาเหตุจากพื้นที่พักอาศัยที่มีศักยภาพ ปัญหาแตกต่างกัน จึงได้ทำการทดสอบต่อโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของแต่ละแปร ในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ พบว่า ค่า Asymption Sig. ของความไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความต้องการมีบ้านที่มีบริเวณส่วนตัว ความแออัดทรุดโทรมของบริเวณที่พักอาศัย และปัญหาคนเร่ร่อน หึงให้บริการ และการมีที่ทำงาน/ร้านตั้งอยู่บริเวณอื่นมีค่าสูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงตัดสินใจได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ ตัวแปรทั้ง 5 ตัวในแต่ละพื้นที่ของย่านไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6.20)มีความหมายว่าตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจย้ายที่พักอาศัยออกจากพื้นที่ย่านสามแพร่ง ของประชากรกลุ่มที่ 2 ที่พักอาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6.21 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับ ในแต่ละกลุ่มตัวแปร โดยวิธี Kruskal Wallis

	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่ มีบริเวณเป็น ส่วนตัว	ความแออัด ทรุดโทรมของ บริเวณที่พัก อาศัย	คนเร่ร่อน หึงให้บริการ	ขาดความมั่น ใจเรื่อง สัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัย เพิ่มสูงขึ้น	มีที่ทำงาน/ร้านอยู่ ที่อื่น
Chi-Square	6.997	4.918	4.803	1.103	13.362	11.143	6.431
df	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig	.072	.178	.187	.776	.004	.011	.092

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรหลักดันให้ย้ายที่พักอาศัยของประชากรกลุ่มที่ 3 เมื่อจำแนกแต่ละพื้นที่จะได้ระดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของตัวแปร คนเร่ร่อน และหญิงบริการมีค่าสูงที่สุดในทุกพื้นที่ รองลงมา คือ ความแออัดทรุดโทรมของบริเวณที่พักอาศัย (ตารางที่ 6.21)

ตารางที่ 6.22 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการย้ายที่อยู่อาศัยของประชากรกลุ่มที่ 2

สถานที่พักอาศัย	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่มีบริเวณเป็นส่วนตัว	ความแออัด ทรุดโทรมของบริเวณที่ทำการค้า	คนจรจัด หญิงบริการ	ขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยเพิ่มสูงขึ้น	มีที่ทำงาน/ร้านอยู่ที่อื่น
แพรงกูร	3.33	3.50	3.67	4.33	3.33	3.50	2.50
แพรงนรา	4.17	2.83	2.67	3.83	3.50	1.83	2.33
แพรงสรรพศาสตร์	1.83	4.17	2.67	4.17	1.00	1.00	1.67
พื้นที่ต่อเนื่อง	3.50	4.10	3.50	4.10	2.20	2.70	1.30
รวม	3.25	3.71	3.18	4.11	2.46	2.32	1.86

ที่มา : แบบสอบถาม

ทำการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด จากการคำนวณพบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของตัวแปรเรื่องความไม่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความการขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า และราคาเช่าที่พักอาศัยเพิ่มสูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่ค่อนข้างมาก โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .514, .681 และ .600 แสดงให้เห็นว่าในแต่ละพื้นที่ค่าระดับความสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวจะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ความมั่นใจเรื่องค่าเช่า และราคาเช่าที่มีอัตราค่าเช่าเพิ่มสูงขึ้นแตกต่างกัน

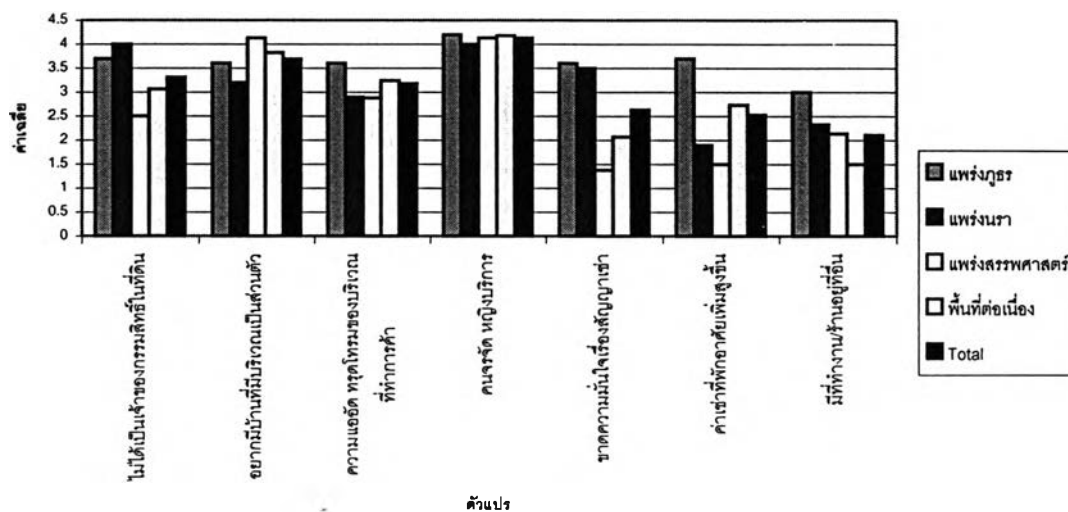
จะเห็นได้ว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และพื้นที่แต่ละพื้นที่ของประชากรทั้ง 2 กลุ่มในย่านสามแพรง มีตัวแปรเกี่ยวกับคนเร่ร่อน หญิงให้บริการ ความต้องการมีบ้านอยู่อาศัยส่วนตัว มีบริเวณมีความสัมพันธ์กับพื้นที่แต่ละแห่งค่อนข้างน้อย จากตารางที่ 6.22 และแผนภูมิที่ 6.10 แสดงให้เห็นว่าระดับค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรทั้ง 2 ตัวนี้มีระดับที่ใกล้เคียงกันในทุกพื้นที่ของย่านสามแพรง และจากค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นในแต่ละพื้นที่นั้นสูงมาก (แผนภูมิที่ 6.10)

ตารางที่ 6.23 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายออกจากพื้นที่

สถานที่พักอาศัย	ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	อยากมีบ้านที่มีบริเวณเป็นส่วนตัว	ความแออัดหรือทรุดโทรมของที่อยู่อาศัย	คนจรจัดหญิงบริการ	ขาดความมั่นใจเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยเพิ่มขึ้น	มีที่ทำงานอื่นอยู่ใกล้
แพรงกูธร	3.33	3.50	3.67	4.33	3.33	3.50	2.50
แพรงนรา	4.17	2.83	2.67	3.83	3.50	1.83	2.33
แพรงสรรพศาสตร์	1.83	4.17	2.67	4.17	1.00	1.00	1.67
พื้นที่ต่อเนื่อง	3.50	4.10	3.50	4.10	2.20	2.70	1.30
Total	3.25	3.71	3.18	4.11	2.46	2.32	1.86

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 6.๑๐ แสดงการเปรียบเทียบระดับคะแนนเฉลี่ยของประชากร ที่ต้องการย้ายออกจากย่านในแต่ละพื้นที่

เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มประชากรทั้ง 2 ประเภทนี้ กลุ่มที่ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกไปมากที่สุดเมื่อดูจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าเป็นกลุ่มประชากรที่อยู่อาศัยในที่ดินของสำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือเช่าที่ดินของเอกชน เจ้าของกรรมสิทธิ์ และพักอาศัยอยู่กับครอบครัว โดยมีสัดส่วนร้อยละ 9.6, 8.9 , 8.1 และ 6.7 ตามลำดับ โดยกลุ่มที่ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกไปมากที่สุด คือ กลุ่มที่พักอาศัยและมีกิจการอยู่ในพื้นที่ คือร้อยละ 11.3 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และเป็นกลุ่มที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน และเช่าที่ทรัพย์สินในสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน(ตารางที่ 6.23)

ตารางที่ 6.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างกรรมสิทธิ์ในที่ดินกับกลุ่มประชากรที่ต้องการ และไม่ต้องการ ย้ายที่พักอาศัยออกจากพื้นที่

ประเภทแบบสอบถาม	ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกไป	สถานภาพการพักอาศัย					รวม
		เจ้าของกรรมสิทธิ์	เช่าจากสำนักทรัพย์สินฯ	เช่าจากเอกชน	พักอาศัยกับครอบครัว	ลูกจ้าง	
พักอาศัย	ไม่ต้องการ	21	12	7	7		47
		32.8%	18.8%	10.9%	10.9%		73.4%
พักอาศัย	ต้องการ	3	5	5	4		17
		4.7%	7.8%	7.8%	6.3%		26.6%
รวม		24	24	17	12	11	
		37.5%	37.5%	26.6%	18.8%	17.2%	
พักอาศัยและมีกิจการ/ทำงาน	ไม่ต้องการ	15	15	7	5	1	43
		21.1%	21.1%	9.9%	7.0%	1.4%	60.6%
พักอาศัยและมีกิจการ/ทำงาน	ต้องการ	8	8	7	5		28
		11.3%	11.3%	9.9%	7.0%		39.4%
รวม		23	23	23	14	10	1
		32.4%	32.4%	32.4%	19.7%	14.1%	1.4%

ที่มา : แบบสอบถาม

2. ปัจจัยที่เป็นศักยภาพให้ต้องการพักอาศัยในพื้นที่

จากแบบสอบถามทั้งหมด 135 ชุด มีผู้ที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่เนื่องจากเกิดที่นี้จำนวน 59 ราย ร้อยละ 43.7 และย้ายเข้ามา 76 ราย ร้อยละ 56.3 โดยมีสาเหตุที่ย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาเป็นครั้งแรก สูงที่สุดอันดับ 1 คือ การคมนาคมสะดวก 47 ร้อยละ 61.84 อันดับที่ 2 คือ พักอาศัยอยู่แถวนี้มาก่อน 34 ร้อยละ 44.74 และ ย้ายตามครอบครัว 34 ร้อยละ 44.74 อันดับที่ 3 รองลงมา คือ การมีญาติอยู่ที่ย่าน 25 ราย ร้อยละ 32.89 ราคาที่อยู่อาศัยถูก 23 ร้อยละ 30.26 และ สภาพอาคารที่พักอาศัยสวยงาม 8 ร้อยละ 10.53

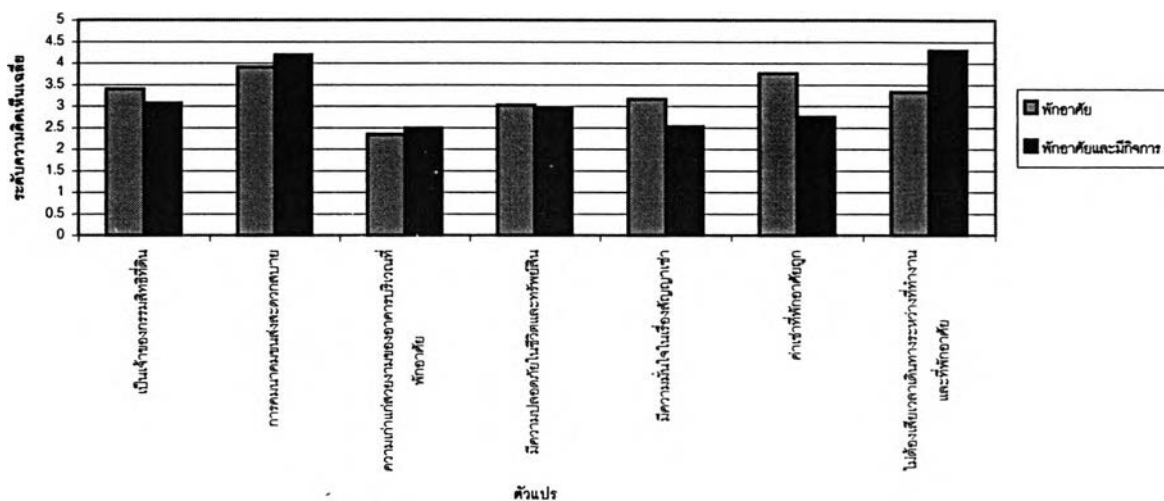
จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นแบบง่าย แต่ละกลุ่มประชากรมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่อตัวแปรที่ทำให้ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่งในอนาคตที่มีความใกล้เคียงกัน โดยประชากรกลุ่มที่มีกิจการในพื้นที่และพักอาศัย จะให้ความสำคัญกับการที่ไม่ต้องเดินทางมากที่สุด และรองลงมาคือ การคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบาย โดยระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่ต่ำสุดของประชากรทั้ง 2 กลุ่มคือ ลักษณะอาคารที่พักอาศัย

ตารางที่ 6.25 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อปัจจัยแต่ละตัวที่ดึงดูดให้ไม่ต้องการย้ายที่พักอาศัยออกของประชากรทั้ง 2 กลุ่ม

ประเภทแบบสอบถาม	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย	ความเก่าแก่สวยงามของอาคารบริเวณที่พักอาศัย	มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยถูก	ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางระหว่างที่ทำงานและที่พักอาศัย
พักอาศัย	3.40	3.91	2.34	3.02	3.16	3.76	3.33
พักอาศัยและมีกิจการ	3.07	4.19	2.49	2.95	2.53	2.75	4.30

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 6.8 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ 1 และ 2 ที่ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ต่อไป

จากแผนภูมิที่ 6.11 และการทดสอบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรที่ ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่งทั้ง 2 กลุ่มโดยรวมในทุกพื้นที่ โดยใช้ ค่าสถิติของ Friedman กับตัวแปรทั้ง 7 ตัว ได้ค่า Asymption Sig. 0.000 แสดงว่ามีอย่างน้อย 2 ตัวแปรที่ ประชากรทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ดังนั้นจึงทำ การทดสอบแยกระหว่างประชากรแต่ละกลุ่ม

โดยผลจากการทดสอบขนาดของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับประชากรแต่ละกลุ่ม พบว่า การที่ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางระหว่างที่พักอาศัยและสถานที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับกลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มมากเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรตัวอื่น ๆ โดยมีค่าความสัมพันธ์

ที่ .452 รองลงมา คือ ราคาเช่าที่พักอาศัย .380 และเมื่อพิจารณาจากแผนภูมิ 6.8 จะแสดงให้เห็นว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรตัวอื่น ๆ แต่อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ดังกล่าวยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงทำการศึกษาแยกประชากรแต่ละกลุ่มออกจากกัน

- แบบสอบถามประเภทที่ 1 : ที่พักอาศัยในพื้นที่แต่ทำงานที่อื่น

จากการทดสอบระดับความคิดเห็นของประชากรที่ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ย่านสามแพร่งโดยรวม โดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของปัจจัย ในแต่ละพื้นที่ว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ พบว่าการคมนาคมที่สะดวกสบาย ความมั่นใจในสัญญาเช่า ค่าเช่าที่พักอาศัยราคาถูก และการที่ได้ทำงานและอยู่อาศัยในอาคารเดียวกัน มีค่าสูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงตัดสินใจได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ ตัวแปรทั้ง 4 ตัวในแต่ละพื้นที่ของย่านไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6. 25)

ตารางที่ 6.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีศักยภาพด้านการอยู่อาศัยจำแนกตามพื้นที่

	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย	ความเก่าแก่สวยงามของอาคารบริเวณที่พักอาศัย	มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยถูก	ได้ทำงานและอยู่อาศัยในที่เดียวกัน
Chi-Square	13.340	4.624	30.175	11.948	4.222	5.295	6.346
df	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.004	.202	.000	.008	.239	.151	.096

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

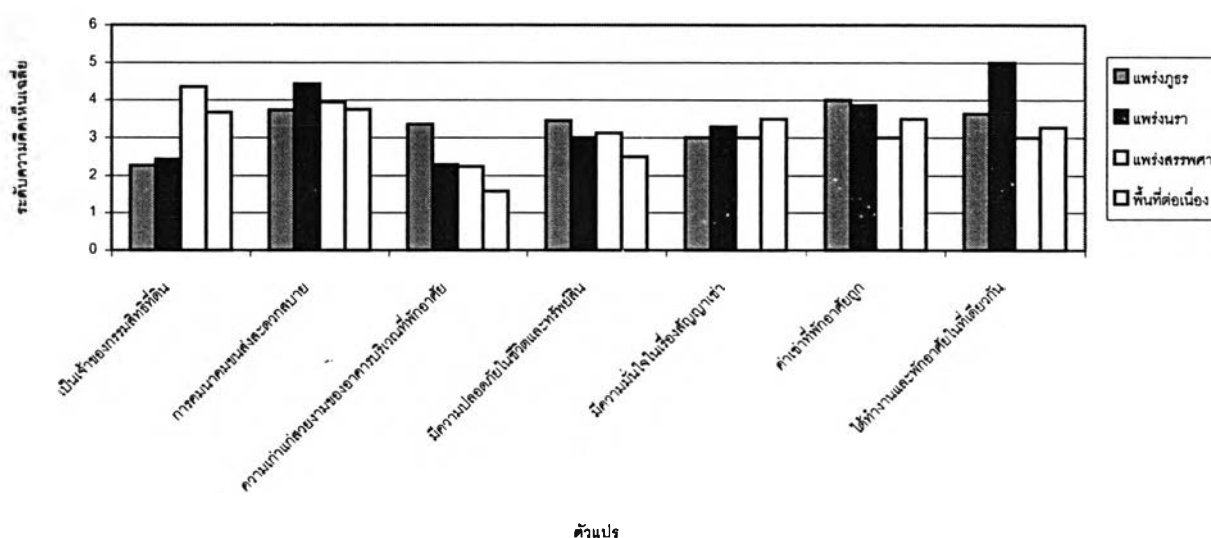
ทำการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด พบว่าความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความเก่าแก่สวยงามของบริเวณที่พักอาศัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยมาก โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .576, .807 และ .511 ตามลำดับ โดยเฉพาะความเก่าแก่สวยงามของอาคารที่พักอาศัยซึ่งมีความสัมพันธ์กับแต่ละพื้นที่แตกต่างกันมากที่สุดดังจะเห็นได้จากความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเฉลี่ยที่มีต่อตัวแปรตัวนี้ของประชากรในแต่ละพื้นที่ (ตาราง 6. 26)

ตารางที่ 6.27 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ไม่ต้องการย้ายที่พักอาศัย

สถานที่พักอาศัย	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย	ความเก่าแก่สวยงามของอาคารบริเวณที่พักอาศัย	มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยถูก	ได้ทำงานและพักอาศัยในที่เดียวกัน
แพรงกูธร	2.27	3.73	3.36	3.45	3.00	4.00	3.64
แพรงนรา	2.43	4.43	2.29	3.00	3.29	3.86	5.00
แพรงสรรพศาสตร์	4.35	3.94	2.24	3.12	3.00	3.00	3.00
พื้นที่ต่อเนื่อง	3.67	3.75	1.58	2.50	3.50	3.50	3.27
รวม	3.40	3.91	2.34	3.02	3.16	3.76	3.33

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 6.12 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ 1 ที่ไม่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัย

จะพบว่าพื้นที่แพรงกูธร จะมีระดับความคิดเห็นต่อลักษณะอาคารที่พักอาศัยสูงสุด 3.96 ในขณะที่พื้นที่ต่อเนื่องมีค่าน้อยที่สุด 1.98 พื้นที่แพรงนรา มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่อการที่ได้ทำงานและพักอาศัยอยู่ในอาคารเดียวกันสูงสุด คือ 5 สำหรับความรู้สึกในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน พื้นที่สรรพศาสตร์มีมากที่สุด 4.35 และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พื้นที่ต่อเนื่องมีค่าต่ำสุด (แผนภูมิ 6. 12)

- แบบสอบถามประเภทที่ 2 : พักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้าในพื้นที่

ประชากรกลุ่มที่ 2 มีผู้ตอบแบบสอบถาม 71 ราย พบว่ามีจำนวน 43 ราย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.56 ไม่ต้องการย้ายออก และมีจำนวน 36 รายที่ตอบแบบสอบถามในส่วนนี้

จากการทดสอบต่อโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของแต่ละพื้นที่ว่ามีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ พบว่า การคมนาคมที่สะดวกสบาย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการที่ได้ทำงานและอยู่อาศัยในอาคารเดียวกัน มีค่าสูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า ปัจจัยทั้ง 3 ตัวมีผลกระทบในแต่ละพื้นที่ของย่านไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6.27)

ตารางที่ 6.28 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับในแต่ละกลุ่มตัวแปร โดยวิธี Kruskal Wallis

	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย	ความเก่าแก่สวยงามของอาคารบริเวณที่พักอาศัย	มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่ถูกต้อง	ได้ทำงานและพักอาศัยในทีเดียวกัน
Chi-Square	9.767	3.044	10.089	2.136	14.233	17.575	4.389
df	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.021	.385	.018	.545	.003	.001	.222

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย/ทำงาน

จากการหาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด พบว่าความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ความมั่นใจในสัญญาเช่า ราคาเช่า มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยมากพอสมควร โดยมีค่า Eta ของตัวแปรดังกล่าวที่คำนวณได้ .605, .695 และ .504 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรประเภทอื่น ๆ นั้นจะมีค่าความสัมพันธ์กับพื้นที่ในระดับปานกลาง ถึงน้อย ความเก่าแก่สวยงาม .443 การคมนาคมขนส่ง .264 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน .206 ทำงานและพักอาศัยใกล้กัน .274 โดยตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์กับพื้นที่น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าในทุกพื้นที่ที่มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน

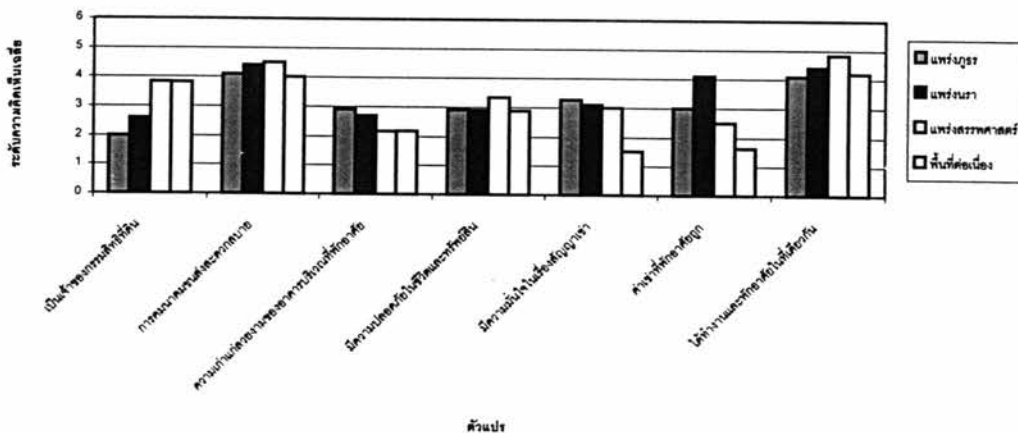
จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อตัวแปรที่ดึงดูดให้มีความต้องการพักอาศัยในพื้นที่ พบว่า การคมนาคมขนส่ง มีระดับค่าเฉลี่ยสูง 4.09ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ในทุกพื้นที่ อันดับรองลงมา คือความรู้สึกในการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ถึงแม้ว่าจะเป็นที่ดินของคนอื่นก็ตาม เนื่องจากผู้ตอบจะมีความคิดที่ว่าเช่าอยู่คือที่พักอาศัย แต่ร้านที่เปิดอยู่นั้นเปิดในที่ดินของตนเอง เนื่องจากเช่าไปแล้ว 3.09 ความเก่าแก่สวยงาม ระดับค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ 2.49 เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญของการคมนาคมขนส่งมากกว่ารูปลักษณ์ของอาคารที่ทำการค้า (ตารางที่6.28)(แผนภูมิ 6.13)

ตารางที่ 6.29 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของปัจจัยดึงดูดให้ต้องการอยู่อาศัยในพื้นที่ของประชากรกลุ่มที่ 2

สถานที่พักอาศัย	เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน	การคมนาคมขนส่งสะดวกสบาย	ความเก่าแก่สวยงามของอาคารบริเวณที่พักอาศัย	มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	มีความมั่นใจในเรื่องสัญญาเช่า	ค่าเช่าที่พักอาศัยถูก	ได้ทำงานและพักอาศัยในที่เดียวกัน
แพรงกูธร	2.00	4.09	2.91	2.91	3.27	3.00	4.09
แพรงนรา	2.60	4.40	2.70	2.90	3.10	4.10	4.40
แพรงสรรพศาสตร์	3.83	4.50	2.17	3.33	3.00	2.50	4.83
พื้นที่ต่อเนื่อง	3.81	4.00	2.19	2.88	1.53	1.64	4.19
รวม	3.07	4.19	2.49	2.95	2.53	2.75	4.30

ที่มา : แบบสอบถาม

แผนภูมิ 6.10 แสดงการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของประชากรกลุ่มที่ 2 ที่ไม่ต้องการย้ายที่อยู่อาศัยในแต่ละพื้นที่

ความต้องการที่จะพักอาศัยในพื้นที่ต่อไปของประชากรกลุ่มที่ 2 ให้ความสำคัญกับศักยภาพของพื้นที่ย่านสามแพร่งด้านการคมนาคมขนส่งมากที่สุด อันดับรองลงมาคือความสามารถในการพักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้าภายในอาคารเดียวกันได้ แต่ด้านศักยภาพของรูปลักษณะอาคารเท่านั้นยังไม่ได้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้ตอบมากนัก

6.4 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ประชากรทั้งหมด 135 ราย แบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วม และความภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่อาศัยไม่แตกต่างกันมากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรกลุ่มที่ 2 จะมีค่าเฉลี่ยทัศนคติสูงกว่ากลุ่มประชากรที่ 1 ในทุก ๆ ตัวแปร โดยเฉพาะการรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ที่กลุ่มประชากรที่ 2 คือมีร้านและพักอาศัยในพื้นที่ที่มีค่าสูงกว่า ประชากรกลุ่มที่ 1 (ตารางที่ 6.27)

ตารางที่ 6.30 แสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในชุมชน

ประเภท แบบสอบถาม		ความ ภาคภูมิใจ ในถิ่นที่อยู่ อาศัย	ความภาคภูมิใจ ได้อยู่ในชุมชน อนุรักษ์	มออกความ เห็นในการ จัดทำโครง การ/กิจกรรม ของชุมชน	ร่วมประชุม /รับฟัง กิจกรรมของ ชุมชน	ร่วมทำโครง การ /กิจกรรม ร่วมกับชุมชน	ร่วมเที่ยวชม กิจกรรม เทศ กาลที่จัดขึ้น ภายในพื้นที่	ความต้องการ มีส่วนร่วม	การรับรู้ข่าว จากองค์กร ชุมชนภาครัฐ และภาคเอกชน
พักอาศัย	ค่าเฉลี่ย	3.11	3.77	1.20	1.48	1.83	2.69	3.48	1.84
	จำนวน(คน)	64	64	64	64	64	64	64	64
พักอาศัย และมีกิจการ	ค่าเฉลี่ย	3.37	3.89	1.30	1.73	2.13	3.21	3.39	2.32
	จำนวน(คน)	71	71	71	71	71	71	71	71
รวม	ค่าเฉลี่ย	3.24	3.83	1.25	1.61	1.99	2.96	3.44	2.10
	จำนวน(คน)	135	135	135	135	135	135	135	135

ที่มา : แบบสอบถาม

จากการทดสอบโดยใช้สถิติของ Kruskal Wallis เพื่อวิเคราะห์ว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หรือไม่ โดยทำการทดสอบในทุกกลุ่มประชากร พบว่า ความภาคภูมิใจที่ได้อยู่ในชุมชนอนุรักษ์ และความต้องการในการมีส่วนร่วม มีค่าสูงกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงตัดสินใจได้ว่า ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของ ตัวแปรทั้ง 2 ตัวในแต่ละพื้นที่ของย่านไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 6.28)

ตารางที่ 6.31 แสดงค่าสถิติที่ได้จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอันดับในแต่ละกลุ่มตัวแปรโดยวิธี Kruskal Wallis

ประเภท แบบสอบถาม		ความ ภาคภูมิใจ ในถิ่นที่อยู่ อาศัย	ความภาคภูมิใจ ใจ ที่ได้อยู่ในชุมชน ชนอนุรักษ์	เม่ออกความ คิดเห็นในการ ทำโครงการ/ กิจกรรมของชุมชน	ร่วมประชุม /รับฟัง การ /กิจกรรม ร่วมกับชุมชน	ร่วมทำโครง การ /กิจกรรม ภายในพื้นที่	ร่วมเที่ยวชม กิจกรรม เทศ กาลที่จัดขึ้น ภายในพื้นที่	ความต้องการ ในการมีส่วน ร่วม
Chi-Square	29.829	5.923	51.034	54.693	65.410	32.098	6.677	40.359
df	3	3	3	3	3	3	3	3
Asymp. Sig.	.000	.115	.000	.000	.000	.000	.083	.000

a Kruskal Wallis Test

b Grouping Variable: สถานที่พักอาศัย

หาขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร กับพื้นที่อยู่อาศัย/ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่า Eta ว่ามีขนาดความสัมพันธ์มากหรือน้อยเพียงใด จากการคำนวณ พบว่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยของตัวแปรเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมทำโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนในย่าน มีความสัมพันธ์กับพื้นที่อยู่อาศัยมากถึง .751 การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน .610 ร่วมประชุมและรับฟังข้อมูลจากองค์กรชุมชน .655 ร่วมออกความคิดเห็น .558 ร่วมเที่ยวชมกิจกรรม เทศกาลต่าง ๆ ในชุมชน .519 ในขณะที่ตัวแปรเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วม มีค่าความสัมพันธ์กับพื้นที่ .321 ความภาคภูมิใจในถิ่นที่อยู่อาศัย .461 ความภาคภูมิใจในชุมชนอนุรักษ์ .361 มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ตั้งของร้านค้าค่อนข้างน้อย ถึงน้อยมาก จะเห็นได้ว่าพื้นที่ และการกระจายข้อมูลข่าวสาร เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในย่าน การที่ระดับการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับพื้นที่สูงมาก น่าจะเป็นพื้นที่แพรงภูธร ซึ่งมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรชุมชนแพรงภูธร และยังเป็นสมาชิกของประชาคมคลองคูเมืองเดิมสามแพรง อีกด้วย สำหรับความต้องการในการมีส่วนร่วม นั้น ยังคงขึ้นอยู่กับตัวบุคคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับพื้นที่